

Försäkringsvillkor

FolksamPlan

Försäkringsvillkor 9158
Tjänstepensionsförsäkring samt
privat pensionsförsäkring för näringsidkare

Folksam ömsesidig livförsäkring
Folksam Tjänstepension AB
Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ)

Senast uppdaterade 2026-05-01

Folksam

Innehåll

1. Försäkringsavtalet	4
1.1 Försäkringsgivare	4
1.2 Allmänt om försäkringsavtalet	4
1.3 Förmånsgrupp	5
1.4 Vem som kan omfattas av försäkring inom pensionsplanen och när försäkringen börjar gälla	5
1.5 Rätt att förfoga över försäkring	5
1.6 Informationsplikt	6
1.7 Riskprovning	6
1.8 Anmäld lön/arbetsinkomst	7
1.9 Interimslösning	7
1.10 Efterskydd	7
2. Försäkringar i FolksamPlan	8
2.1 Ålderspension	8
2.2 Efterlevandepension i form av återbetalningsskydd	8
2.3 Efterlevandepension i form av familjepension	10
2.4 Sjukförsäkring	10
2.5 Premiebefrielseförsäkring	10
2.6 Förmånstagarförordnande	10
3. Ändring av pensionsförsäkring	12
3.1 Höjningsrätt	12
3.2 Ändring av pensionsålder och utbetalningstid för ålderspension	12
3.3 Uppehåll med utbetalning från Ålderspension	13
3.4 Tillägg och borttag av återbetalningsskydd	13
3.5 Tillägg och borttag av familjepension	13
3.6 Ändring av återbetalningsskydd och familjepension	14
3.7 Folksams ansvar vid ändringen	14
3.8 Överlåtelse, återköp, pantsättning och belåning	14
3.9 Avgift i samband med ändring	15
3.10 Folksams rätt att ändra försäkringen	15
4. Premiebetalning	16
4.1 Beräkning av premiens storlek	16
4.2 Inbetalning av engångspremie	17
4.3 Löpande premiebetalning	17
4.4 Återupplivning	17
4.5 Uppehåll med premieinbetalning till tjänstepensionsförsäkring vid tjänstledighet	17
5. Ålderspension – traditionell försäkring	18
5.1 Traditionell förvaltning	18
5.2 Garanterat försäkringsbelopp	19
5.3 Överskott	20
5.4 Utbetalningsbelopp för ålderspension	21
5.5 Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd	21
6. Ålderspension – fondförsäkring	21
6.1 Fondförvaltning	21
6.2 Försäkringskapital	23
6.3 Utbetalningsbelopp för ålderspension	24
6.4 Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd	24
6.5 Försäkringens upphörande vid lågt värde	24
7. Familjepension	25
7.1 Rätt till ersättning	25
7.2 Ersättningens storlek	25
7.3 Försäkringens giltighet vid partiell premiebefrielse	25
7.4 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp	25
7.5 Utbetalningsbelopp för familjepension	26

8. Sjukförsäkring	26
8.1 Rätt till ersättning	27
8.2 Karenstid	27
8.3 Begränsningar i rätten till ersättning	27
8.4 Bedömning av arbetsförmågan	28
8.5 Anmäld lön/arbetsinkomst och ändrade förhållanden före utbetalningstid	28
8.6 Ersättnings storlek	28
8.7 Premieinbetalning vid partiell arbetsförmåga	28
8.8 Ersättning vid arbetsförmåga då anställning/näringsverksamhet upphör	28
8.9 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp	29
8.10 Ändrade förhållanden före utbetalningstid	29
8.11 Ändrade förhållanden under utbetalningstid	29
8.12 Överförsäkring	30
8.13 Utbetalningsbelopp för sjukförsäkring	30
9. Premiefrielseförsäkring	30
9.1 Rätt till ersättning	31
9.2 Karenstid	31
9.3 Begränsningar i rätten till ersättning	31
9.4 Bedömning av arbetsförmågan	31
9.5 Ersättnings storlek	32
9.6 Premieinbetalning vid partiell arbetsförmåga	32
9.7 Ersättning vid arbetsförmåga då anställning/näringsverksamhet upphör	32
9.8 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp	32
9.9 Utbetalningsbelopp för premiefrielseförsäkring	33
10. Avgifter och skatt	33
10.1 Uttag av avgifter vid traditionell försäkring för ålderspension med eller utan återbetalningsskydd.....	34
10.2 Uttag av avgifter vid fondförsäkring för ålderspension med eller utan återbetalningsskydd.....	34
11. Utbetalning från försäkring	34
11.1 Utbetalning av ålderspension	35
11.2 Utbetalning av efterlevandepension	35
11.3 Utbetalning från sjuk- och premiefrielseförsäkring	35
11.4 Preskriptionsregler	35
11.5 Force majeure	35
12. Flytträtt	36
12.1 Flytt från och inom Folksam	36
12.2 Flytt till pensionsförsäkring i Folksam.....	36
13. Årlig information	37
14. Inskränkningar i försäkringens giltighet	37
14.1 Sjukdomar och besvär som visar sig under försäkringstidens första 18 månader	37
14.2 Särskild riskfylld verksamhet	37
14.3 Vistelse utomlands.....	38
14.4 Själv mord	38
14.5 Flygning	38
14.6 Grov vårdslöshet	38
14.7 Krig och politiska oroligheter.....	39
14.8 Atomkärnprocess.....	39
14.9 Terroristhandling	39
15. Övrigt	39
15.1 Behandling av personuppgifter	39
15.2 Tillsynsmyndighet	40
15.3 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism	40
15.4 Kontaktuppgifter	40
16. Om vi inte skulle komma överens	40
16.1 Vi vill att du ska vara nöjd	40
16.2 Vänta inte för länge	42
17. Begrepp	43

1. Försäkringsavtalet

1.1 Försäkringsgivare

Försäkringsgivare avseende privat pensionsförsäkring för ålders- och efterlevandepension (i form av återbetalningsskydd) med traditionell förvaltning (traditionell försäkring) tecknad 2025-06-18 eller tidigare samt sjuk-, premiebefrielseförsäkring och familjepension oavsett teckningsdatum är försäkringsföretaget Folksam ömsesidig livförsäkring, organisationsnummer 502006-1585, nedan kallat Folksam Livförsäkring.

Försäkringsgivare avseende privat pensionsförsäkring för ålders- och efterlevandepension (i form av återbetalningsskydd) med traditionell förvaltning (traditionell försäkring) tecknad 2025-06-19 eller senare samt tjänstepensionsförsäkring för ålders- och efterlevandepension (i form av återbetalningsskydd) med traditionell förvaltning (traditionell försäkring) oavsett teckningsdatum är tjänstepensionsföretaget Folksam Tjänstepension AB, organisationsnummer 559337-6741, nedan kallat Folksam Tjänstepension.

Försäkringsgivare avseende privat pensionsförsäkring och tjänstepensionsförsäkring för ålders- och efterlevandepension (i form av återbetalningsskydd) med fondförvaltning (fondförsäkring) är försäkringsföretaget Folksam Fondförsäkringsaktiebolag (publ), organisationsnummer 516401-8607, nedan kallat Folksam Fondförsäkring.

Finansinspektionen ansvarar för tillsynen av företagens verksamhet. För företagens marknadsföring gäller svensk lag. Med Folksam menas i detta försäkringsvillkor samtliga ovanstående företag, om inte annat anges eller framgår av sammanhanget. Folskams adress är Bohusgatan 14, 106 60 Stockholm.

Dessa försäkringsvillkor gäller för försäkring tecknad 2013-06-01 eller senare. De gäller även för försäkring, oavsett teckningsdatum, som ursprungligen tecknades med villkor 100, 102, 112, 122, 478, 9070, 9071, 530, 531, 540, 541, 542, 543, 544, 545 eller 700 och träder för sådan försäkring i kraft vid underrättelse om ändringen.

1.2 Allmänt om försäkringsavtalet

Försäkringsavtalet ingås mellan försäkringsgivaren och respektive försäkringstagare.

För försäkring i FolksamPlan gäller vad som anges i

- dessa villkor
- försäkringsbeskedet
- försäkringsavtalet mellan försäkringstagaren och Folksam och de handlingar som hör till detta
- den försäkrades individuella val (i förekommande fall) och eventuella övriga handlingar avseende tecknande, ändring eller komplettering av försäkringsavtalet
- de försäkringstekniska riktlinjer som gäller hos respektive försäkringsgivare vid var tidpunkt
- försäkringsavtalslagen och svensk lag i övrigt.

Försäkringstagaren anger i sin ansökan om FolksamPlan vilka försäkringar den försäkrade ska kunna omfattas av. Efter att försäkring beviljats av Folksam framgår av försäkringsbeskedet vilka försäkringar som gäller för den försäkrade.

Avtalet grundar sig på de uppgifter som försäkringstagaren och/eller den försäkrade skriftligen lämnar till Folksam. Om någon lämnad uppgift är oriktig eller ofullständig, gäller vad som anges nedan under 1.7.

Avtalet gäller under avtalad försäkringstid.

Särskilt för arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring

Arbetsgivaren är försäkringstagare – det vill säga ägare till försäkringen – och den anställde är försäkrad. Förmånstagarförordnandet till förmån för den försäkrade avseende ålderspension och ersättning från sjukförsäkring kan inte ändras eller återkallas.

Särskilt för privatägd tjänstepensionsförsäkring

Den anställde är försäkrad och även försäkringstagare, det vill säga ägare till försäkringen. Arbetsgivaren har åtagit sig att betala samtliga premier. För ändring av privatägd tjänstepensionsförsäkring som får påverkan på premiens storlek krävs godkännande av arbetsgivaren/premiebetalaren.

Särskilt för privat pensionsförsäkring för enskild näringsidkare/delägare i handelsbolag/delägare i kommanditbolag

Den försäkrade är även försäkringstagare, det vill säga ägare till försäkringen.

Kontrolluppgifter

Folksam lämnar kontrolluppgifter till Skatteverket enligt skatteförfarandelagen.

1.3 Förmånsgrupp

Varje försäkrad tillhör en så kallad förmånsgrupp som Folksam registrerar i samband med att avtal om FolksamPlan ingås. Försäkrade med samma typ av försäkringar kan tillhöra en och samma förmånsgrupp.

För förmånsgruppen ska gälla gemensam grund. Med detta avses att de personer som ingår i gruppen exempelvis utgörs av samtliga anställda hos arbetsgivaren eller har likartade arbetsuppgifter, befattningar eller funktioner. I ansökan om FolksamPlan anges vilken förmånsgrupp den försäkrade efter Folksams godkännande ska ingå i.

Önskemål om vilka försäkringar och storleken på de förmåner som kan gälla för förmånsgruppen anges av försäkringstagaren och ska godkännas av Folksam. Anslutningsregler för pensionsplanen, de regler som gäller för att den försäkrade ska kunna tillhöra viss förmånsgrupp samt risk- och hälsoprövningsregler följer av Folksams vid var tidpunkt gällande regelverk för FolksamPlan samt regelverk för riskbedömning.

1.4 Vem som kan omfattas av försäkring inom pensionsplanen och när försäkringen börjar gälla

Försäkrad omfattas av försäkring inom FolksamPlan tidigast från 16 års ålder.

Om försäkring inom FolksamPlan tecknas med engångsinbetalning börjar försäkringen gälla tidigast den dag inbetalningen inkommit till Folksam.

För engångsbetald försäkring inom FolksamPlan gäller att försäkringen träder i kraft den dag betalningen inkommit till Folksam eller den senare dag som anges i ansökan om försäkring. Försäkring som inte är engångsbetald träder i kraft dagen efter att försäkringstagaren ansökte om försäkringen eller den senare dag som anges i ansökan.

För att teckna sjuk- och premiebefrielseförsäkring inom FolksamPlan krävs att den försäkrade är bosatt och folkbokförd i Sverige samt berättigad till ersättning från den svenska Försäkringskassan.

En förutsättning för att försäkring ska träda i kraft är dock att försäkringen enligt tillämpade bedömningsregler kan beviljas mot normal premie och utan förbehåll. Kan försäkringen beviljas endast mot förhöjd premie eller med särskilda förbehåll inträder Folksams ansvar dagen efter att försäkringstagaren antagit och accepterat erbjudandet om försäkring enligt dessa villkor.

Om försäkrad ska anslutas till interimslösning, se 1.9, får denne omfattas av annan försäkring i FolksamPlan än ålderspension från och med den i ansökan angivna inträdesdagen, förutsatt att avtal om FolksamPlan då redan ingåtts mellan Folksam och arbetsgivaren, att anmälan om den försäkrades inträde kommer in till Folksam inom 30 dagar från den angivna inträdesdagen samt att Folksam godkänner den försäkrades hälsa. Om anmälan kommer in senare än 30 dagar från inträdesdagen krävs för anslutning till annan försäkring i FolksamPlan än ålderspension att denne genomgår hälsoprövning med av Folksam godkänt resultat.

1.5 Rätt att förfoga över försäkring

Försäkringstagaren har rätt att förfoga över försäkringen, dock inte på sätt som inskränker oåterkallelig förmånstagares rätt eller som i övrigt strider mot dessa villkor.

Vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring har den försäkrade, i den mån det är möjligt, rätt att

- ändra utbetalningstidpunkt för ålderspension och/eller utbetalningstidens längd. Se även 2.1 och 3.2
- lägga till eller välja bort återbetalningsskydd. Se 3.4
- välja kortare eller längre utbetalningstid för återbetalningsskydd

- ändra förmånstagarförordnande för efterlevandepension. Se 2.6
- i samband med anställningens upphörande få äganderätten av försäkring överlåten till ny arbetsgivare. Se 3.8
- vid fondförsäkring även ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonderna, ändra framtida köpfördelning samt byta fonder.

Vissa ändringar kräver hälsoprövning.

Förmånstagare till efterlevandepension har, i den mån det är möjligt, rätt att vid den försäkrades död

- skjuta upp utbetalningarna. Se 2.2 och 3.6
- ändra utbetalningstiden. Se 2.2 och 3.6
- vid fondförsäkring även ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonderna samt byta fonder. Se 3.6 och 6.1.

1.6 Informationsplikt

Försäkringstagaren ansvarar för att Folksam erhåller information från arbetsgivaren om

- vilka personer som ska omfattas av försäkringarna i planen och deras inträdesdag i dessa
- vilken förmånsgrupp den försäkrade ska tillhöra
- försäkrads pensionsmedförande lön eller arbetsinkomst, om denna uppgift har betydelse för försäkringsskyddet
- stadigvarande förändringar i den försäkrades arbetsinkomst eller sjukförmåner
- nedsättning av den försäkrades arbetsförmåga samt förändringar i graden av arbetsoförmåga
- tjänstlediga som omfattas av pensionsplanen, om dessa uppgifter har betydelse för försäkringsskyddet
- vilka försäkrade som slutar sin anställning
- försäkrads dödsfall
- annat förhållande som kan påverka försäkringsskyddet.

1.7 Riskprövning

För prövning av ansökan om försäkring eller om ändring av försäkring har Folksam rätt att begära in uppgifter om den försäkrades hälsotillstånd. Folksam har även rätt att inhämta information om försäkringstagarens och den försäkrades ekonomiska förhållanden eller andra förhållanden som kan påverka Folksams risktagande. Med hänsyn till innehållet i inkomna handlingar samt eventuella tidigare tecknade försäkringar beslutar Folksam om och på vilka villkor försäkring eller ändring av försäkring kan beviljas. Uppgifterna får användas av såväl Folksam Livförsäkring, Folksam Fondförsäkring som Folksam Tjänstepension.

För att få omfattas av ålderspensionsförsäringen krävs ingen prövning av den försäkrades hälsa. För att få omfattas av övriga försäkringar i FolksamPlan måste den försäkrade i vissa fall ha genomgått hälsoprövning med godkänt resultat.

I de fall de önskade försäkringsbeloppen vid nyteckning av försäkring eller höjning av försäkringsbelopp överskrider de vid var tid gällande gränser som Folksam tillämpar för krav på hälsoprövning, har Folksam rätt att kräva att den försäkrade ska genomgå sådan hälsoprövning med godkänt resultat innan försäkringen eller ändringen av försäkringsbeloppet träder i kraft. Vid bedömning av gräns för krav på hälsoprövning har Folksam rätt att göra en sammanläggning av samtliga försäkringar som den försäkrade omfattas av hos Folksam.

I vissa fall kan Folksam bevilja försäkring eller medge ändring av försäkring under förutsättning att den försäkrade är fullt arbetsför. Även om den försäkrade uppfyller kraven för full arbetsförhet, kan dock hälsoprövning krävas med hänsyn till den försäkrades ålder och försäkringsbeloppets storlek.

Hälsoprövning krävs alltid om försäkrad som var anställd vid arbetsgivarens anslutning till FolksamPlan ska omfattas av försäkringarna från en senare tidpunkt. Motsvarande gäller även vid privat pensionsförsäkring för näringsidkare samt om nyanställd som får omfattas av interimslösning anmäls till FolksamPlan senare än tre månader efter anställningsdagen.

Oriktiga uppgifter

Försäkringsavtalet grundas på de uppgifter som försäkringstagaren och/eller den försäkrade har lämnat till Folksam. Om någon uppgift som försäkringstagaren eller den försäkrade skriftligen eller på annat sätt enligt avtal lämnat är oriktig eller ofullständig, gäller vad som anges för sådant fall i försäkringsavtalslagen och i dessa villkor.

Om oriktiga uppgifter enligt försäkringsavtalslagen lämnats och riktiga uppgifter hade lett till förbehåll avseende försäkringens giltighet gäller försäkringen med sådant förbehåll. Om riktiga uppgifter hade lett till förhöjd premie nedsätts försäkringsbeloppet i motsvarande mån. Om riktig uppgift hade lett till att försäkringen inte beviljats, kan avtalet vara ogiltigt och/eller Folksam vara fritt från ansvar för inträffat försäkringsfall. Inbetalda riskpremier för förfluten tid återbetalas inte.

Om försäkringsavtalet är ogiltigt eller Folksam är fritt från ansvar enligt försäkringsavtalslagen, är Folksams betalningsskyldighet inskränkt till ett belopp motsvarande högst återköpsvärdet för försäkringen.

Beträffande oriktiga uppgifter som lämnats om den försäkrades arbetsinkomst eller sjukförmåner, se även Överförsäkring punkt 8.11.

1.8 Anmäld lön/arbetsinkomst

Den pensionsmedförande lön/arbetsinkomst som anmälts till Folksam kan komma att ligga till grund för beräkning av möjligt försäkringsbelopp. Den anmälda lönen/arbetsinkomsten ska på begäran kunna styrkas. Den anmälda lönen/arbetsinkomsten påverkar försäkringsskyddet från och med dagen efter att anmälan om ändringen gjorts till Folksam. Detta gäller dock inte om försäkringstagaren/arbetsgivaren har begärt att ändringen ska träda i kraft senare.

1.9 Interimslösning

Vid avtal om arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring i FolksamPlan som innefattar sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring kan Folksam och försäkringstagaren, enligt de regler som Folksam vid var tidpunkt tillämpar, komma överens om att en interimslösning ska ingå i pensionsplanen. En förutsättning för att interimslösningen ska gälla är att den försäkrade är fullt arbetsför. Vidare måste försäkringstagaren inom 30 dagar från den försäkrades inträdesdag anmäla till Folksam att denne ska omfattas av försäkringen.

Interimslösningen omfattar familjepension enligt 7. med den risksumma Folksam erbjuder vid den tidpunkt försäkringstagaren anmäler till Folksam att den försäkrade ska omfattas av försäkringen. Under tid med interimslösning gäller även sådan försäkring för ålderspension samt sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring som i övrigt gäller för förmånsgruppen.

Interimslösningen gäller om den försäkrade drabbas av arbetsförmåga eller avlider innan fullständiga ansökningshandlingar har inkommit till Folksam eller om första inbetalningen inte har inkommit till Folksam. Interimslösningen gäller fram till dess att den försäkrades individuella val trätt i kraft, dock högst i 90 dagar från den försäkrades inträdesdag i försäkringen.

Om Folksam i samband med att avtal om FolksamPlan ingås medger detta, kan försäkrad som omfattas av interimslösning, genom individuellt val inom 90 dagar från inträdesdagen lägga till familjepension upp till den gräns som godkänts för förmånsgruppen som den försäkrade tillhör. Individuellt val träder i kraft tidigast från den dag valet inkommit till Folksam.

När interimslösningen upphör att gälla för den försäkrade omfattas denne inte längre av familjepension enligt stycke 2 ovan. I stället träder den förvalda pensionsmodell som försäkringstagaren tecknat för den försäkrade i kraft.

Företagare kan aldrig omfattas av interimslösning.

En försäkrad omfattas inte av interimslösning om det från inträdesdagen i försäkringen är mindre än 90 dagar kvar fram till månaden för ordinarie pensionsålder enligt försäkringsavtalet.

1.10 Efterskydd

Med efterskydd menas att försäkringsskyddet, helt eller delvis, fortsätter att gälla under en viss tid efter det att den försäkrades anställning har upphört.

Efterskyddet omfattar familjepension och sjukförsäkring om den försäkrade omfattats av dessa vid tidpunkten för anställningens upphörande.

Rätten till efterskydd gäller i 90 dagar från att den försäkrade avgår ur tjänst. En förutsättning för att efterskyddet ska gälla är att försäkringarna omedelbart dessförinnan varit i kraft minst ett år och att premien är betalad intill den tidpunkt då anställningen upphörde.

Efterskydd gäller i 90 dagar, räknat från det att den försäkrades anställning upphört. Det upphör dock omedelbart om den försäkrade inom denna tid får en ny anställning, påbörjar annan yrkesverksamhet, uppnår ordinarie pensionsålder enligt försäkringsavtalet eller fyller 65 år.

Företagare saknar rätt till efterskydd.

Vid återköp eller flytt från Folksam finns inte rätt till efterskydd.

2. Försäkringar i FolksamPlan

Ålderspension i FolksamPlan kan tryggas i traditionell försäkring och/eller i fondförsäkring. Ålderspensionen kan tecknas med eller utan återbetalningsskydd. Därutöver kan FolksamPlan innehålla efterlevandepension i form av familjepension samt sjuk- och premiebefrielseförsäkring.

Vilka försäkringar den försäkrade har rätt till framgår av avtalet om FolksamPlan och av vad som anges för förmånsgruppen.

Premien för ålderspension samt försäkringsbeloppen för övriga försäkringar framgår av ansökan.

Försäkringstagaren och i vissa fall den försäkrade och dennes förmånstagare kan under vissa förutsättningar begära att avtalet ska ändras, till exempel vad gäller utbetalningstidpunkt och utbetalningstidens längd. Ändring av gällande försäkringsavtal kan göras, i den mån detta är möjligt enligt gällande lagstiftning, dessa försäkringsvillkor och enligt de regler Folksam tillämpar vid ändringstidpunkten. Vissa ändringar kräver hälsoprövning.

Av försäkringsbeskedet framgår vilka försäkringar FolksamPlan för den försäkrade innehåller.

Från vilken tidpunkt gäller ändring?

Ändring av försäkringsavtal i form av tillägg, borttag eller ändring av återbetalningsskydd, familjepension, sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring gäller tidigast från dagen efter att försäkringstagaren eller den försäkrade ansökte om ändringen.

2.1 Ålderspension

Ålderspension betalas ut från och med den månad avtalad pensionsålder enligt försäkringsavtalet uppnås.

Utbetalning av ålderspension sker så länge den försäkrade lever om inte annan utbetalningstid valts.

Utbetalning kan ske tidigast från och med den månad den försäkrade uppnår 55 års ålder och utbetalningstiden kan ändras till att vara lägst fem år, i undantagsfall tre år, se 3.2.

Utbetalningstidpunkt och/eller utbetalningstidens längd kan ändras enligt 3.2.

För ytterligare beskrivning av ålderspension, se 5 och 6.

2.2 Efterlevandepension i form av återbetalningsskydd

Ålderspensionen är förenad med ett återbetalningsskydd, om inte försäkringstagaren eller den försäkrade vid tecknandet valt att teckna ålderspension utan återbetalningsskydd eller senare tagit bort återbetalningsskyddet. Återbetalningsskydd innebär att efter den försäkrades dödsfall sker utbetalningar till insatta förmånstagare. Återbetalningsskyddet kan vara kompletterat med fast efterlevandeskydd, enligt tidigare erbjudande.

För att återbetalningsskydd ska gälla måste den avtalade utbetalningstiden för ålderspension vara minst fem år.

Rätt till utbetalning från återbetalningsskyddet inträder månaden efter den försäkrades dödsfall.

Utbetalning från återbetalningsskyddet sker i högst 20 år men upphör dock alltid senast då den försäkrade skulle ha fyllt 90 år eller om det inte längre finns någon förmånstagare i livet.

För att ta bort eller lägga till återbetalningsskydd se 3.4.

I undantagsfall kan återbetalningsskyddet ha annan högsta gräns för utbetalningstid eller ålder än vad som anges i den blå rutan ovan. Det framgår av försäkringsbeskedet.

Förmånstagares ändringsrätt

Förmånstagare till återbetalningsskyddet har, i den mån det är möjligt, vid den försäkrades död rätt att skjuta upp utbetalningarna eller ändra utbetalningstiden, se 3.6.

Om försäkringen omfattar återbetalningsskydd

Återbetalningsskyddet upphör alltid att betalas ut senast då den försäkrade skulle ha fyllt 90 år eller om det inte längre finns någon förmånstagare i livet.

Vid den försäkrades dödsfall innan ålderspension börjat betalas ut

Om ålderspension skulle ha betalats ut livsvarigt till den försäkrade betalas återbetalningsskyddet ut till förmånstagare i 20 års tid. Den försäkrade kan dock ha valt att återbetalningsskyddet ska betalas ut under kortare familjegarantitid än 20 år, dock minst i fem år.

Skulle ålderspensionen ha betalats ut under begränsad tid, dock i minst fem år, betalas återbetalningsskyddet ut till förmånstagare under lika lång tid som skulle gälla för ålderspensionen.

Vid den försäkrades dödsfall efter det att ålderspension börjat betalas ut

Om ålderspension skulle ha betalats ut livsvarigt fortsätter utbetalningarna till förmånstagare tills utbetalning skett sammanlagt i 20 år. Den försäkrade kan dock ha valt att återbetalningsskyddet ska betalas ut under kortare familjegarantitid än 20 år, dock minst i fem år.

Skulle ålderspensionen ha betalats ut under begränsad tid, dock i minst fem år, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under den resterande tid som skulle ha gällt för ålderspensionen.

Vid den försäkrades dödsfall under uppehåll med utbetalning från ålderspension

Om ålderspension skulle ha betalats ut livsvarigt fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under resterande familjegarantitid. Avlider den försäkrade efter familjegarantitiden tagit slut, upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.

Skulle ålderspensionen ha betalats ut under begränsad tid, dock i minst fem år, fortsätter utbetalningarna till förmånstagare under den resterande tid som skulle ha gällt för ålderspensionen.

Särskilt om fast efterlevandeskydd enligt tidigare erbjudande för fondförsäkring

Återbetalningsskyddet kan sedan tidigare ha kompletterats med ett fast efterlevandeskydd, vilket kunde ske till och med 31 december 2015.

Om försäkringen inte omfattar återbetalningsskydd

Om ålderspensionen inte är förenad med återbetalningsskydd upphör försäkringen vid den försäkrades dödsfall och inga utbetalningar görs därefter.

Riskpremier

För återbetalningsskyddet erläggs ingen riskpremie.

Särskilt om fast efterlevandeskydd enligt tidigare erbjudande för fondförsäkring

För att täcka kostnaderna för det fasta efterlevandeskydd tas månatliga avgifter – riskpremier – ut som är baserat på den del av skyddet som överstiger försäkringskapitalet. Riskpremien är individuell och beräknas med hänsyn till riskens storlek och sannolikhet för dödsfall vilket i sin tur beror på den försäkrades ålder. Antaganden om dödlighet kan ändras.

Om premieinbetalningen avbryts, finns skyddet kvar så länge kostnaden kan täckas genom inlösen av fondandelar. Det totala värdet i försäkringen påverkas därmed. För att ta bort det fasta efterlevandeskyddet, måste Folksam informeras.

2.3 Efterlevandepension i form av familjepension

Familjepension innebär att efter den försäkrades dödsfall sker utbetalning av ett avtalat försäkringsbelopp till insatta förmånstagare.

Rätt till utbetalning av familjepension inträder månaden efter den försäkrades dödsfall och upphör senast månaden innan den försäkrade skulle ha fyllt 67 år.

Familjepension betalas ut i fem år men upphör dock alltid om det inte längre finns någon förmånstagare i livet.

Förmånstagares ändringsrätt

Förmånstagare till familjepensionen har vid den försäkrades död under vissa förutsättningar rätt att skjuta upp utbetalningarna eller ändra utbetalningstiden, se 3.6.

För ytterligare beskrivning av familjepension, se 7.

2.4 Sjukförsäkring

Utbetalning görs till den försäkrade vid arbetsförmåga på grund av sjukdom eller olycksfallsskada som varar längre tid än karenstiden.

Utbetalning från sjukförsäkring upphör senast månaden innan den försäkrade fyller 65 år. För ytterligare beskrivning av sjukförsäkring, se 8.

2.5 Premiefrielseförsäkring

Premiefrielse innebär att skyldigheten att betala premie helt eller delvis upphör utan att försäkringen i övrigt påverkas av detta. Försäkringstagaren får premiefrielse om den försäkrades arbetsförmåga är nedsatt i den omfattning som anges i dessa villkor och nedsättningen varar under längre tid än karenstiden.

Premiefrielsen upphör senast månaden innan den försäkrade fyller 65 år. För ytterligare beskrivning av premiefrielseförsäkring, se 9.

2.6 Förmånstagarförordnande

Förmånstagarförordnandet fastställer vem som har rätt till utbetalning från försäkringen. Förmånstagarförordnandet framgår av försäkringsbeskedet.

2.6.1 Ålderspension

Vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring är den försäkrade förmånstagare till ålderspensionen. Detta förordnande får inte ändras eller återkallas. Den försäkrade är oåterkallelig förmånstagare.

Vid *privatägd tjänstepensionsförsäkring* utbetalas ålderspensionen till försäkringstagaren.

Avser ålderspensionen *enskild näringsidkare eller delägare i handelsbolag eller delägare i kommanditbolag* utbetalas ålderspensionen till denne som försäkringstagare.

2.6.2 Efterlevandepension i form av återbetalningsskydd och familjepension

För efterlevandepension vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring har endast den försäkrade rätt att sätta in och ändra förmånstagare.

För efterlevandepension vid *privatägd tjänstepensionsförsäkring* har endast försäkringstagaren rätt att sätta in förmånstagare.

För efterlevandepension vid *privat pensionsförsäkring för enskild näringsidkare eller delägare i handelsbolag eller delägare i kommanditbolag* har endast försäkringstagaren rätt att sätta in förmånstagare.

Om vid försäkrades död ett förmånstagarförordnande inte går att verkställa för att det saknas förmånstagare upphör försäkringen att gälla.

2.6.2.1 Generellt förmånstagarförordnande

För försäkringen gäller ett generellt förmånstagarförordnande, om den som har rätt att ändra förmånstagarförordnandet inte har upprättat ett särskilt förmånstagarförordnande. Avvikande lydelse för det generella förmånstagarförordnandet framgår särskilt för vissa försäkringar.

Inget generellt förmånstagarförordnande för vissa försäkringar

För vissa försäkringar har det inte funnits något generellt förmånstagarförordnande i försäkringsvillkoren. I stället har ett särskilt förmånstagarförordnande upprättats i samband med ansökan om försäkring. Detta gäller för följande försäkringar:

- tecknade före den 1 november 2012 enligt tidigare villkor 100, 102, 112 och 122,
- tecknade före den 1 juli 2012 enligt tidigare villkor 700 samt
- oavsett teckningsdatum enligt tidigare villkor 478, 9070 och 9071

Generellt förmånstagarförordnande för försäkring

Förmånstagare vid den försäkrades dödsfall är

- i första hand den försäkrades make eller sambo
- i andra hand den försäkrades barn.

Med make avses även registrerad partner.

Generellt förmånstagarförordnande för försäkring med tidigare villkor 100, 102, 112 och 122 tecknad den 1 november 2012 till och med den 30 april 2026 samt för försäkring med tidigare villkor 700 tecknad den 1 juli 2012 eller senare.

Förmånstagare vid den försäkrades död i nämnd ordning:

1. Den försäkrades make/registrerade partner.
2. Den försäkrades barn. Härmed avses barn som är arvsberättigade efter den försäkrade.
3. Övriga barn. Härmed avses den försäkrades makes/registrerade partners barn samt fosterbarn.

2.6.2.2 Särskilt förmånstagarförordnande

Ändring av förmånstagarförordnande ska ske genom skriftlig anmälan av ett särskilt förmånstagarförordnande till Folksam. Anmälan, som ska vara egenhändigt undertecknad, kan göras i samband med tecknandet av försäkringen eller senare. Förordnandet kan inte utfärdas eller ändras genom testamente.

Förmånstagarförordnandet kan ändras inom kretsen av möjliga förmånstagare enligt inkomstskattelagen. Förutom den försäkrades make, registrerad partner, sambo och barn kan följande personer sättas in som förmånstagare

Den försäkrades

- styvbarn och fosterbarn
- före detta make, före detta registrerad partner eller före detta sambo samt barn, styvbarn och fosterbarn till före detta make, före detta registrerad partner och före detta sambo

Förordnande som omfattar annan person är i den delen utan verkan.

2.6.2.3 Tolkningsregler

Följande tolkningsregler gäller för försäkring om inget annat framgår av omständigheterna, eller enligt särskilda tolkningsregler för försäkring med vissa tidigare försäkringsvillkor.

- Make/registrerad partner

Person som den försäkrade är gift med/lever i ett registrerat partnerskap med. Förordnande till förmån för make eller registrerad partner gäller inte under tid då mål om äktenskapsskillnad eller upplösning av registrerat partnerskap pågår. Detsamma gäller om förordnandet är av typ ”min make NN”. Förordnande till make eller registrerad partner som endast angivits med namn gäller oavsett om äktenskapet/partnerskapet består eller inte.

- Sambo

Med försäkrades sambo avses sambo enligt sambolagen där ingen av samborna är gift. Förordnande till förmån för sambo förfaller om samboförhållandet upphör. Detsamma gäller om förordnandet är av typ ”min sambo NN”. Förordnande till sambo som endast angivits med namn, gäller även efter det att samboförhållandet upphört.

- Barn

Den försäkrades arvsberättigade barn. Barnbarn kan inte vara förmånstagare. Barn som inte är arvsberättigade måste namnges för att kunna vara förmånstagare. Styvbarn och fosterbarn måste därför namnges i förordnandet.

- Den försäkrades före detta make/före detta registrerad partner/före detta sambo

Sådan person som ska vara förmånstagare måste vara namngiven för att förordnandet ska vara giltigt.

Särskilda tolkningsregler

För försäkring med tidigare nedan angivna försäkringsvillkor och vars förmånstagarförordnande **inte har ändrats efter det att försäkringsvillkor 9158 trätt i kraft** gäller följande.

- Sambo

- Sambo som ska vara förmånstagare måste vara namngiven för att förordnandet ska vara giltigt (tidigare försäkringsvillkor 478, 9070, 9071, 100, 102, 112, 122 och 700).
- Med sambo avses ogift person, som under äktenskapsliknande förhållanden eller under förhållanden som liknar registrerat partnerskap, vid dödsfallet stadigvarande sammanbott med ogift försäkrad förutsatt att de har eller har haft eller väntar barn tillsammans eller tidigare har varit gifta med varandra eller levt samman i registrerat partnerskap eller stadigvarande sammanbor sedan minst sex månader (tidigare försäkringsvillkor 541, 542, 544 och 545).

- Make/ Registrerade partner

- Förordnandet till förmån för make gäller även under tid då mål om äktenskapsskillnad pågår. Med make likställs registrerad partner (tidigare försäkringsvillkor 541, 542, 544 och 545).

2.6.2.4 Förmånstagares avstående efter den försäkrades död eller när förmånstagare är avliden

Förmånstagare kan helt eller delvis avstå från sin förmånstagar rätt. Om en förmånstagare avstår från sin rätt eller är avliden, inträder den eller de förmånstagare som enligt förordnandet står näst i tur.

Omfattar ett förordnande i första hand flera personer, inträder förmånstagare i andra hand först när samtliga förmånstagare enligt förordnandet i första hand avlidit eller avstått från sin rätt, om inte annat framgår av förordnandet.

Har ett avstående gjorts och det senare inte går att verkställa förmånstagarförordnande för att det saknas förmånstagare, återinträder den som tidigare gjort avstående.

3. Ändring av pensionsförsäkring

Ändring av försäkring i FolksamPlan görs utifrån Folksams vid var tidpunkt gällande regelverk. Försäkringen får inte ändras på ett sådant sätt att den inte längre uppfyller villkoren för en pensionsförsäkring enligt inkomstskattelagen.

För ändring av privatägd tjänstepensionsförsäkring som får påverkan på premiens storlek krävs godkännande av arbetsgivaren.

3.1 Höjningsrätt

Rätt att höja premiebelopp för ålderspension och belopp för riskskydd finns enligt de bestämmelser som vid var tidpunkt tillämpas av Folksam.

3.2 Ändring av pensionsålder och utbetalningstid för ålderspension

Lägsta möjliga pensionsålder är 55 år och högsta 85 år.

För att få avkorta utbetalningstiden krävs i vissa fall hälsoprövning. Kortaste utbetalningstid är fem år men om ålderspensionen ska upphöra när den försäkrade fyller 65 år, får utbetalningstiden vara lägst tre år.

Försäkring med tidsbegränsad utbetalning som har återbetalningsskydd ska upphöra senast då den försäkrad skulle fyllt 90 år.

Om försäkringen innehåller återbetalningsskydd och ålderspensionen ändras till att betalas ut under kortare tid än fem år upphör återbetalningsskyddet att gälla.

En ändring av pensionsålder och avkortning av utbetalningstid kan endast göras innan utbetalningar har påbörjats. Förlängning av utbetalningstiden kan göras innan eller efter att utbetalning påbörjats.

Vid ändring av pensionsåldern eller utbetalningstiden förändras utbetalningsbeloppet.

3.3 Uppehåll med utbetalning från Ålderspension

Uppehåll med utbetalning från ålderspension kan göras efter att utbetalning påbörjats. Uppehåll kan begäras vid ett eller flera tillfällen och avser hela utbetalningen från försäkring med traditionell förvaltning och/eller försäkring med fondförvaltning.

Vid uppehåll med utbetalning från ålderspension som innan uppehållet avsåg att utbetalas under tre års tid, och upphöra när den försäkrade fyller 65 år, ska uppehållet kombineras med en förlängning av utbetalningstiden till kortast utbetalningstid på fem år.

Vid uppehåll med utbetalning förändras utbetalningsbeloppet.

3.4 Tillägg och borttag av återbetalningsskydd

Tillägg av återbetalningsskydd

Ålderspensionen kan före avtalad pensionsålder kompletteras med ett återbetalningsskydd enligt vad som framgår nedan. Tillägget kan göras vid försäkringens tecknande eller vid en senare tidpunkt. Om återbetalningsskydd läggs till förändras utbetalningsbeloppet.

För att återbetalningsskydd ska kunna läggas till och upprätthållas måste den avtalade utbetalningstiden för ålderspension vara minst fem år.

Tillägg av återbetalningsskydd för kommande premier får alltid göras utan hälsoprövning av den försäkrade. I dessa fall skapas en separat försäkring för ålderspension med återbetalningsskydd.

Enligt familjeoption

Återbetalningsskydd får utan hälsoprövning av den försäkrade läggas till för uppsamlat försäkringskapital inom ett år från det att den försäkrade gift sig, blivit sambo eller fått barn. För att optionen ska gälla ska tillägget göras före den ordinarie pensionsåldern enligt försäkringsavtalet.

I övriga fall

Återbetalningsskydd får även i övriga fall, före den försäkrades ordinarie pensionsålder enligt försäkringsavtalet, läggas till för uppsamlat försäkringskapital under förutsättning att den försäkrade genomgår hälsoprövning med godkänt resultat.

Borttag av återbetalningsskydd

Om försäkringen innehåller återbetalningsskydd kan detta när som helst tas bort. Tas återbetalningsskydd bort förändras utbetalningsbeloppet.

3.5 Tillägg och borttag av familjepension

Tillägg av familjepension

Under förutsättning att försäkringstagaren/premiebetalaren och Folksam medger det kan familjepension läggas till upp till den gräns som godkänts för förmånsgruppen som den försäkrade tillhör.

Under tid med interimslösning

Familjepension får utan hälsoprövning av den försäkrade läggas till under tid med interimslösning.

Enligt familjeoption

Familjepension får utan hälsoprövning av den försäkrade läggas till inom ett år från det att den försäkrade gift sig, blivit sambo eller fått barn. För att optionen ska gälla ska tillägget göras före den försäkrades ordinarie pensionsålder enligt försäkringsavtalet.

I övriga fall

Familjepension får även i övriga fall, före den försäkrades ordinarie pensionsålder enligt försäkringsavtalet, läggas till under förutsättning att den försäkrade genomgår hälsoprövning med godkänt resultat.

Borttag av familjepension

Om pensionsplanen innehåller familjepension kan denna när som helst väljas bort.

3.6 Ändring av återbetalningsskydd och familjepension

Förmånstagare till återbetalningsskydd och familjepension har vid den försäkrades död rätt att skjuta upp utbetalningarna eller ändra utbetalningstiden i den mån det är möjligt i försäkringen och förenligt med inkomstskattelagen. Ändring kan endast göras innan utbetalningar har påbörjats. Uppehåll med utbetalning är inte möjlig.

Återbetalningsskydd och familjepension betalas ut i högst 20 år men upphör dock alltid senast då den försäkrade skulle ha fyllt 90 år.

Om utbetalningarna skjuts upp eller ändring sker av utbetalningstiden förändras utbetalningsbeloppet.

Fondbyte och ändring av fondfördelning för återbetalningsskydd

Om ålderspension tryggas i fondförsäkring har förmånstagare till återbetalningsskyddet efter den försäkrades död rätt att ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonderna och byta fonder. Sådan ändring eller fondbyte genomförs så snart som möjligt efter att Folksam tagit emot begäran, dock tidigast när regleringen av försäkringsfallet är klar.

3.7 Folksams ansvar vid ändringen

En ändring av försäkringsskyddets omfattning träder i kraft dagen efter att försäkringstagaren eller den försäkrade ansökte om ändringen, under förutsättning att ändringen kan beviljas på normala villkor och att det inte begärts att ändringen ska träda i kraft senare.

Kan ändringen beviljas endast mot förhöjd premie eller med förbehåll, inträder Folksams ansvarighet dagen efter att försäkringstagaren antagit och accepterat erbjudandet om försäkring enligt dessa villkor.

3.8 Överlåtelse, återköp, pantsättning och belåning

Överlåtelse

Försäkringarna i pensionsplanen får inte överlåtas i den mån detta skulle strida mot inkomstskattelagen. Överlåtelse kan därför endast ske

- till följd av ändring av anställningsförhållanden, under förutsättning att försäkringen före eller efter överlåtelsen är en tjänstepensionsförsäkring
- på grund av utmätning, ackord eller konkurs, eller
- genom bodelning.

Vid överlåtelse till den försäkrades arbetsgivare gäller, när överlåtelsen genomförts, vad som anges för arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring i dessa villkor, se 1.2.

Tjänstepensionsförsäkring

Om överlåtelse av tjänstepensionsförsäkring medges till den försäkrade kan fortsatt premiebetalning endast ske av den försäkrades arbetsgivare.

För att tjänstepensionsförsäkring i pensionsplanen ska kunna överlåtas till annan arbetsgivare eller den försäkrade krävs att den nye arbetsgivaren åtar sig att fortsätta betala avtalad premie. Innan överlåtelsen sker ska fakturerad premie för försäkringen vara fullt betald intill tidpunkten för överlåtelsen. Dessutom krävs att försäkringen efter överlåtelsen är av samma typ som innan. Detta innebär att försäkringen med hänsyn till Folksams vid var tidpunkt gällande beräkningsparametrar och regler för riskbedömning samt produkterbjudande ingår i FolksamPlan samt kan behålla motsvarande premietyp och oförändrade avgiftsnivåer.

Vid överlåtelse av privatägd tjänstepensionsförsäkring till annan fysisk person kan fortsatt premiebetalning inte ske.

Privat pensionsförsäkring

Privat pensionsförsäkring kan inte överlåtas till arbetsgivare. Vid överlåtelse till annan fysisk person kan fortsatt premiebetalning inte ske.

Återköp

Med återköp menas att Folksam helt eller delvis köper tillbaka försäkringsavtalet före den tidpunkt då det löper ut. Enligt försäkringsavtalslagen är återköp inte tillåtet under det första försäkringsåret. Pensionsförsäkringar kan i princip inte återköpas. Återköp kan endast bli aktuellt i de fall då det är förenligt med inkomstskattelagen och de regler Folksam tillämpar vid återköpstidpunkten. Vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring krävs samtycke av den försäkrade.

Återköp kan inte ske av försäkring som endast innehåller ålderspension, det vill säga saknar återbetalningsskydd. Ålderspensionen kan före den försäkrades avtalade pensionsålder enligt försäkringsavtalet kompletteras med ett återbetalningsskydd. Det krävs då att den försäkrade genomgår en hälsoprövning med godkänt resultat. Det kan finnas möjlighet att komplettera ålderspensionen med ett återbetalningsskydd utan hälsoprövning på grund av familjeoption enligt 3.4.

Under utbetalningstid gäller dessutom att återköp inte är tillåtet för försäkring med livsvarig ålderspension eller under de fem första utbetalningsåren, oavsett om försäkringen i dessa fall innehåller återbetalningsskydd.

Vid återköp av försäkring med ålderspension upphör återbetalningsskydd, familjepension, sjukförsäkring och premiebefrielseförsäkring att gälla.

Vid återköp av traditionell försäkring i Folksam Livförsäkring respektive Folksam Tjänstepension utbetalas ett värde motsvarande försäkringskapitalet, efter avdrag för eventuella justeringar, upplupna försäkringsavgifter och skatter samt återköpsavgift. Det återköpsbara försäkringskapitalet kan därför vara ett annat än det redovisade försäkringskapitalet. Läs mer om justeringar under 5.3.

Vid återköp av fondförsäkring i Folksam Fondförsäkring utbetalas ett värde motsvarande fondandelarnas värde vid försäljningen, efter avdrag för eventuella upplupna avgifter och skatter samt återköpsavgift. Det återköpsbara värdet kan därför vara ett annat än det redovisade fondvärdet.

För fondförsäkring består återköpsavgiften av en administrativ avgift. Om fondförsäkringens värde uppgår till högst ett prisbasbelopp, tas vid återköp ingen återköpsavgift ut. För traditionell försäkring består återköpsavgiften av en administrativ avgift samt i vissa fall av en avgift som ska täcka kvarvarande anskaffningskostnader. Kvarvarande anskaffningskostnader kan avse lön till Folksams försäkringsrådgivare eller ersättning till förmedlare för rådgivning, och är kostnader som vid tidpunkten för återköpet ännu inte hunnits täckas genom försäkringsavgift. Folksam har rätt att ändra avgiften och sättet att ta ut den. Se aktuella återköpsavgifter som finns på folksam.se.

Pantsättning och belåning

Försäkring i FolksamPlan får inte pantsättas eller belånas.

3.9 Avgift i samband med ändring

Vid ändring av försäkring som begärts av försäkringstagaren eller den försäkrade har Folksam rätt att ta ut en avgift med anledning av ändringen.

3.10 Folksams rätt att ändra försäkringen

Folksam har rätt att under försäkringstiden ändra försäkringsvillkoren och försäkringsavtalet i övrigt om det är nödvändigt på grund av ändrad lagstiftning, myndigheters föreskrifter eller ändrad rättstillämpning. Detsamma gäller om en sådan rätt särskilt avtalats eller om förutsättningarna för avtalet förändrats på så sätt att en ändring i försäkringsvillkoren behövs av försäkringstekniska skäl, på grund av försäkringens art eller om ändring i försäkringsvillkoren är nödvändig på grund av någon annan särskild omständighet.

För traditionell försäkring finns vidare en sådan rätt till ändring bland annat om den behövs för att uppfylla kravet på god standard på kontroll över försäkringsrisker, investeringsrisker/placeringsrisker och verksamhetsrisker samt i den utsträckning det krävs för att upprätthålla en skälig prissättning och skälig fördelning av risker samt överskott inom försäkringstagarkollektivet.

En ändring av försäkringen träder normalt i kraft vid nästa premiebetalningsperiod eller vid den tidpunkt som följer av lag eller myndighets föreskrift. En ändring som kan anses vara obetydlig eller till fördel för försäkringstagarna får genomföras utan särskild information.

Om den försäkrades pensionsmedförande lön/arbetsinkomst sänks under försäkringstiden har Folksam rätt att minska avtalat försäkringsbelopp som kan komma att utbetalas med anledning av den försäkrades arbetsförmåga eller dödsfall. Minskningen av försäkringsbeloppen sker enligt de bestämmelser som vid var tidpunkt gäller hos Folksam.

Folksam förbehåller sig rätten att ändra försäkringsvillkor för familjepension samt sjuk- och premiefrielseförsäkring per den 1 januari varje år (årsförfallodagen).

4. Premiebetalning

Premie till försäkringen betalas av försäkringstagaren/arbetsgivaren. Om det enligt avtalet endast ska betalas en premie kallas denna engångspremie. Om det enligt avtalet ska betalas flera premier kallas dessa löpande engångspremier.

Beträffande konsekvenserna av utebliven premiebetalning, se 4.3.

All avtalad premieinbetalning ska ske med angivande av fakturanummer. Vid inbetalning utöver avtalad premie ska försäkringens nummer anges. Om faktura- eller försäkringsnummer saknas eller är felaktigt eller oläsligt på betalningshandlingen, eller om inbetalningen gjorts med felaktigt belopp eller av andra orsaker inte kan hänföras till rätt försäkring och felet inte beror på Folksams handläggning, görs placering när inbetalningen identifierats. Fram till dess att placering av premie har verkställts förblir betalningen oplacerad och Folksam ansvarar inte för eventuell värdeförändring.

Placering av premie vid inbetalning med felaktigt belopp görs i enlighet med de rutiner som Folksam vid var tid tillämpar. Det innebär för närvarande följande.

Om betalning av faktura gjorts med för högt belopp placeras fakturabeloppet på försäkringen så snart det är möjligt. Överskjutande saldo tillgodoräknas försäkringstagaren/arbetsgivaren vid kommande faktura.

Om betalning av faktura gjorts med för lågt belopp placeras beloppet på försäkringen först när beloppet tillsammans med övriga oplacerade betalningar motsvarar hela fakturabeloppet. Om tillräckliga sådana betalningar inte gjorts fakturerar Folksam för utestående belopp vid kommande debiteringstillfälle och beloppen placeras på försäkringen när de tillsammans motsvarar hela fakturabeloppet.

4.1 Beräkning av premiens storlek

Ålderspension

Premien gäller med den nivå som försäkringstagaren/arbetsgivaren bestämt ska gälla för den förmånsgrupp som den försäkrade tillhör. Folksam har rätt att bestämma att premie för ålderspension inte får understiga ett visst belopp.

Familjepension samt sjuk- och premiefrielseförsäkring

Premien beräknas utifrån Folksams antaganden om riskkostnader, driftskostnader, den försäkrades aktuella ålder samt andra faktorer som har påverkan på den risk som försäkringskyddet medför, samt försäkringsbeloppets storlek. Vid försäkring kopplad till ett anställningsförhållande tillkommer kön som en faktor i beräkningen. För familjepension tas även hänsyn till avkastningsskatt som Folksam betalar. Premien räknas normalt om varje år per den 1 januari under försäkringstiden utifrån en årlig översyn av beräkningsparametrar samt aktuell ålder för den försäkrade.

Folksam har också rätt att utan uppsägning löpande ändra premiens storlek till följd av förändrade antaganden om driftskostnader, sjuklighet eller dödlighet bland de försäkrade.

Folksam har rätt att bestämma ett visst minsta försäkringsbelopp.

4.2 Inbetalning av engångspremie

Engångspremien ska betalas senast den dag som anges i fakturan.

4.3 Löpande premiebetalning

När försäkring tecknas bestäms premiens storlek och premiebetalningsterminen. Om inte annat har avtalats görs inbetalning månadsvis. Premien ska betalas senast den dag som anges i fakturan.

Första inbetalning av löpande premie

Första premien ska betalas inom 14 dagar från den dag Folksam avsänt avi om premien. Betalas inte premien inom denna tid, sägs försäkringen upp och träder ur kraft 14 dagar efter den dag då uppsägningen avsändes, om inte premien betalas inom denna frist.

Vid autogiro ska första premien finnas tillgänglig på av kunden angivet konto den dag Folksam via autogiro gör uttagsförsök från kontot. Om beloppet inte finns tillgängligt på kontot vid första uttagsförsöket sägs försäkringen upp av Folksam. Uppsägningen får verkan 14 dagar efter den dag den avsänts, om inte inbetalning görs inom denna tid.

Fortsatt inbetalning av löpande premie

Inbetalning av premie till samtliga försäkringar ska göras senast på förfallodagen. Betalas premien senare än på förfallodagen, har Folksam rätt att debitera dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Ofullständig eller utebliven premieinbetalning vid fortsatt löpande premie

Om inbetalning av premie till samtliga försäkringar inte görs senast på förfallodagen har Folksam rätt att säga upp försäkringarna. Uppsägningen får verkan 14 dagar efter den dag då den avsänts, om inte premieinbetalning görs inom denna tid.

Efter att uppsägningen har fått verkan gäller följande:

- Folksams ansvar för ålderspension och återbetalningsskydd, om sådant ingår, uppgår till det försäkringsbelopp som inbetalda premier räcker till.
- Folksams ansvar upphör för eventuell familjepension, premiefrielse- och sjukförsäkring.
- För skadefall som pågår när uppsägningen får verkan gäller dock att ersättning fortsätter så länge arbetsoförmågan varar. Minskar graden av arbetsoförmåga sker motsvarande minskning av ersättningens storlek. Ökar arbetsoförmågan sker ingen ökning av ersättningens storlek. Om någon arbetsoförmåga inte längre föreligger upphör försäkringen och ersättningen.

4.4 Återupplivning

Försäkring som blivit uppsagd och upphört att gälla på grund av utebliven fortsatt inbetalning, kan i vissa fall återupptas att gälla med samma omfattning som före uppsägningen.

Rätten att återuppta försäkringen gäller under 90 dagar räknat från den dag uppsägningen fick verkan. För att försäkringen ska återupptas måste samtliga obetalda premier betalas. Försäkringen gäller på nytt från och med dagen efter det att premien betalats. Rätt att återuppliva försäkringen finns inte om uppsägning har skett på grund av att första premieinbetalningen inte är gjord.

4.5 Uppehåll med premieinbetalning till tjänstepensionsförsäkring vid tjänstledighet

När uppehåll kan göras

Under tid som den försäkrade med stöd av lagstiftning är helt föräldraledig eller helt tjänstledig på grund av studier eller pliktjänstgöring finns rätt att göra uppehåll med premieinbetalning till försäkring i FolksamPlan.

Anmälan om uppehåll

Uppehåll av premieinbetalning kan avse antingen endast premie för ålderspension eller premie för samtliga försäkringar i pensionsplanen. För att uppehåll med premieinbetalning ska kunna beviljas ska försäkringstagaren/arbetsgivaren före tjänstledigheten skriftligen ha underrett Folksam om perioden för tjänstledigheten. Kortaste tid som får anmälas för uppehåll med premieinbetalning är en månad. Uppehåll med premieinbetalning kan beviljas först efter eventuell tid med interimslösning eller efter att den försäkrade genomgått hälsoprövning då sådan krävs samt att minst en månadspremie har betalats.

För vilken period uppehåll kan göras

Uppehåll av premieinbetalning kan tidigast avse tid från och med månaden efter den månad som första premien avsett, dock tidigast från tjänstledighetens början och inte tidigare än från den 1:a i månaden efter det att anmälan om uppehåll inkom till Folksam.

Premieuppehållet får maximalt uppgå till 18 månader under samma period av tjänstledighet. Totalt får premieuppehåll vid tjänstledighet uppgå till 36 månader per försäkrad. Vid beräkning av total premieuppehållstid ska tidigare premieuppehållstid, som den försäkrade omfattats av hos såväl nuvarande som tidigare arbetsgivare, från vilken försäkringen överlåtits, medräknas.

Uppehåll med premieinbetalning för ålderspension

Om uppehållet avser enbart premie för ålderspension sker inga premieinbetalningar till denna försäkring. Övriga försäkringar såsom premiefrielse, sjukförsäkring och familjepension gäller enligt ingånget försäkringsavtal under förutsättning att avtalad premie betalas för dessa. Under tid med uppehåll för inbetalning av premie som avser ålderspension omfattas denna inte av premiefrielseförsäkring.

Uppehåll med premieinbetalning för samtliga försäkringar

Om uppehållet avser samtliga försäkringar i FolksamPlan utbetalas ingen ersättning vid den försäkrades arbetsförmåga eller dödsfall under tid då premieuppehåll pågår. Någon rätt till premiefrielse finns inte heller. Återbetalningsskydd kopplad till ålderspension utbetalas till förmånstagare vid den försäkrades dödsfall även under pågående premieuppehåll.

Efter tjänstledighetens slut

Efter uppehåll med premieinbetalning för samtliga försäkringar föreligger vid premieuppehållstidens slut rätt till återupplivning av riskförsäkringar förutsatt att premieinbetalning för ålderspension återupptas. Om perioden för premieuppehållet inte överstigit 18 månader krävs ingen ny hälsoprövning och ursprunglig premie börjar att aviseras med automatik. Om den försäkrade ska inträda i försäkringsskyddet efter tjänstledighet som förlängts så att den varat längre tid än 18 månader, gäller samma krav beträffande den försäkrades hälsotillstånd som vid nyteckning.

Arbetsförmåga på grund av sjukdom som inträffat under premieuppehållet och som pågår vid premieuppehållets slut ersätts inte. Sådan period av arbetsförmåga får heller inte – oavsett om den ligger inom premieuppehållstiden eller därefter – inräknas i karenstid vid nytt sjuk- eller skadefall.

I det fall försäkrads pensionsmedförande lön/arbetsinkomst som anmälts till Folksam på grund av tjänstledighet ska höjas till tidigare nivå kan detta göras mot intygande om full arbetsförhet. Om höjning av pensionsmedförande lön/arbetsinkomst till den tidigare nivån inte görs inom en månad från tjänstledighetens slut krävs individuell hälsoprövning.

För definition av fullt arbetsför se 17. Begrepp

5. Ålderspension – traditionell försäkring

5.1 Traditionell förvaltning

Privat pensionsförsäkring i Folksam Livförsäkring

Vid traditionell förvaltning i Folksam Livförsäkring är det Folksam Livförsäkring som bestämmer hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag. Målet för förvaltningen i Folksam Livförsäkring är att uppnå högsta möjliga reala avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Det finns även en målsättning att över tid förbättra tillgångsportföljens kvalitet ur ett hållbarhetsperspektiv. För förvaltningen gäller bland annat placeringsreglerna i försäkringsrörelselagen, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folksam Livförsäkrings interna styrdokument och regler för miljö- och etikhänsyn.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångsslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

Folksam Livförsäkring är ett ömsesidigt försäkringsföretag vilket innebär att allt överskott över tiden går tillbaka till försäkringstagarna, de försäkrade eller andra ersättningsberättigade. Överskott som uppstår i försäkringsverksamheten avsätts i en konsolideringsfond och kan därifrån fördelas på försäkringarna i form av återbäring. Konsolideringsfonden kan även användas för att täcka förluster.

Det framtida utbetalningsbeloppet består av ett garanterat försäkringsbelopp och eventuellt av ett tilläggsbelopp, se nedan.

Tjänstepensionsförsäkring i Folksam Tjänstepension

Vid traditionell förvaltning i Folksam Tjänstepension är det Folksam Tjänstepension som bestämmer hur premierna ska placeras. Placeringen sker med fördelning i olika tillgångsslag. Målet för förvaltningen i Folksam Tjänstepension är att uppnå en konkurrenskraftig avkastning under gällande risk- och placeringsrestriktioner. Det finns även en målsättning att över tid förbättra tillgångsportföljens kvalitet ur ett hållbarhetsperspektiv. För förvaltningen gäller bland annat de bestämmelser som ges i lagen om tjänstepensionsföretag, Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd samt Folksam Tjänstepensions interna styrdokument och regler för miljö- och etikhänsyn.

För att uppnå god riskspridning fördelas innehaven på ett flertal tillgångsslag och marknader. Portföljens totala risknivå följs löpande upp. Risknivån får inte vara högre än att de lagstadgade kraven kan uppfyllas med hög grad av sannolikhet.

Folksam Tjänstepension är ett aktiebolag som drivs enligt ömsesidiga principer vilket innebär att allt överskott för traditionell försäkring över tiden går tillbaka till försäkringstagarna, de försäkrade eller andra ersättningsberättigade. Överskott som uppstår i försäkringsverksamheten avsätts i en konsolideringsfond och kan därifrån fördelas på försäkringarna i form av återbäring. Konsolideringsfonden kan även användas för att täcka förluster.

Det framtida utbetalningsbeloppet består av ett garanterat försäkringsbelopp och eventuellt av ett tilläggsbelopp, se nedan.

5.2 Garanterat försäkringsbelopp

För varje inbetald premie bestäms ett delförsäkringsbelopp beräknat utifrån de antaganden om hur stor andel av premien som utgör underlag för garantin, garanterad ränta, dödlighet, driftskostnader och avkastningsskatt som gäller vid varje premieinbetalningstillfälle. Summan av dessa delförsäkringsbelopp blir det slutliga garanterade försäkringsbeloppet. Motsvarande gäller för inflyttat försäkringskapital utifrån vad som gäller vid tidpunkten för inflytten.

För information om aktuell garanterad ränta se *Folksam Liv i siffror* respektive *Folksam Tjänstepension i siffror*, som finns på folksam.se/information-liv.

Antaganden om ränta

Räntan antas till en viss procentsats, från vilken avdrag sker för avkastningsskatt och driftskostnader.

Antaganden om dödlighet

Antaganden om genomsnittlig dödsfallssannolikhet beräknas med tillgänglig statistik, med hänsyn tagen till de försäkrades ålder samt osäkerheten om deras faktiska livslängdsutveckling. Vid försäkring kopplad till ett anställningsförhållande tillkommer kön som en faktor i beräkningen.

Antaganden om kostnader

Antaganden om driftskostnader syftar till att minst täcka Folksam Livförsäkrings respektive Folksam Tjänstepensions verkliga kostnader, med hänsyn tagen till osäkerheten om utvecklingen. Vid bestämmande av försäkringsbelopp eller premie sker belastning för driftskostnader på premie respektive försäkringsbelopp samt genom avdrag på ränteantagandet och i vissa fall förhöjning av dödlighetsantagandet. Vid beräkning av andel i överskott (se 5.3) tillämpas andra kostnadsbelastningar.

För att bedriva försäkringsverksamhet krävs att företaget har ett visst kapital utöver tillgångar som krävs för skuldäckning. Vid bestämmande av försäkringsbelopp kan därför en belastning ske på varje premie.

Antaganden om avkastningsskatt

Antaganden om avkastningsskatt följer av gällande regler för beskattning. Aktuella regler beskrivs i förköpsinformationen.

Om reglerna ändras kan det leda till lägre eller högre försäkringsbelopp för såväl tidigare gjorda som kommande premieinbetalningar.

5.3 Överskott

Överskott och försäkringskapital

Om utvecklingen av dödlighet, driftskostnader, avkastningsskatt och kapitalavkastning totalt sett blir gynnsammare än vad som antagits när det garanterade försäkringsbeloppet beräknats uppstår ett överskott.

En traditionell försäkring berättigar till en andel av överskottet. Överskottet fördelas på försäkringar med hjälp av bland annat den återbäringsränta som används av Folksam Livförsäkring respektive Folksam Tjänstepension när försäkringskapitalet beräknas. Återbäringsräntan kan ändras och utjämnas över tiden, i syfte att långsiktigt upprätthålla målet för den kollektiva konsolideringsgraden, se nedan. Återbäringsräntan kan begränsas av solvenskrav och andra krav enligt lagen om försäkringsrörelse respektive lagen om tjänstepensionsföretag. Återbäringsräntan kan variera mellan olika delbestånd och den kan också variera beroende på försäkringstidens längd och när premieinbetalning skett. Om försäkringsavtalet innehåller en antagen ränta, utgör denna en del av återbäringsräntan.

Försäkringskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till

- premieinbetalningar
- utbetalningar
- återbäringsränta
- eventuella tillägg för arvsvinst
- avdrag för avgifter
- avdrag för avkastningsskatt
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

Arvsvinst innebär att försäkringen tillförs medel som hänför sig till överskott som uppstår med anledning av att personer i försäkringskollektivet avlider. Eventuell arvsvinst tillförs försäkring som saknar återbetalningsskydd.

Överskottet i försäkringen är skillnaden mellan försäkringskapitalet och det garanterade värdet.

Överskotten i Folksam Livförsäkring samt Folksam Tjänstepension är inte garanterade, vilket innebär att de kan reduceras för att täcka uppkomna förluster i respektive företag. Överskotten kan dessutom reduceras om Folksam Livförsäkrings eller Folksam Tjänstepensions solvenssituation är sådan att företagets åtaganden gentemot kvarvarande försäkringstagare riskeras (solvensjustering).

Fördelning och tilldelning av överskott ska följa kontributionsprincipen. Detta innebär att fördelning av överskott i möjligaste mån ska baseras på den enskilda försäkringens bidrag till överskottet. Om försäkringsavtalet avslutas i förtid genom återköp eller flytt ska Folksam Livförsäkring respektive Folksam Tjänstepension säkerställa att återköpet respektive flytten varken missgynnar den lämnande försäkringstagaren/ersättningsberättigade eller det kvarvarande försäkringstagarkollektivet. Om återköp eller flytt sker inom 15 år från teckningstidpunkten kan det därför medföra att justeringar kan bli aktuella av det återköpsbara respektive flyttbara värdet. För inflyttat kapital i pensionsförsäkring gäller motsvarande om återköp eller flytt sker inom 15 år från tidpunkten för inflytt.

Såväl det återköpsbara som det flyttbara värdet kan även, oavsett tidpunkt, komma att reduceras vid återköp respektive flytt om Folksam Livförsäkrings respektive Folksam Tjänstepensions konsolideringsgrad vid tidpunkten för återköpet/flytten är lägre än den vid var tid gällande procentsats som beslutats av Folksam Livförsäkring respektive Folksam Tjänstepension (marknadsvärdesjustering). Solvensjustering enligt ovan kan också ske.

Beräkning av tilläggsbelopp

Om överskott uppstått under försäkringstiden, kan detta berättiga till utbetalning av tilläggsbelopp utöver garanterat försäkringsbelopp. Eventuellt tilläggsbelopp beräknas när utbetalning från försäkringen ska påbörjas.

Kollektiv konsolideringsgrad

Folksam Livförsäkrings respektive Folksam Tjänstepensions kollektiva konsolidering är förhållandet mellan de totala tillgångarna och åtagandena gentemot försäkringstagarna i form av framtida utbetalningar och eventuellt tilläggsbelopp. Om de sammanlagda tillgångarna precis motsvarar de sammanlagda försäkringskapitalen är den kollektiva konsolideringen 100 procent.

Målnivån för den kollektiva konsolideringen fastställs av Folksam Livförsäkrings respektive Folksam Tjänstepensions styrelse. Återbäringsräntan fastställs så att konsolideringen ska ligga inom fastställt intervall och omprövas en gång i månaden.

Policy för kollektiv konsolidering och uppgift om aktuell återbäringsränta samt konsolideringsnivå finns på [folksam.se](https://www.folksam.se).

5.4 Utbetalningsbelopp för ålderspension

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet genom att värdet på försäkringskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt samt antagen livslängd. Vid försäkring kopplad till ett anställningsförhållande tillkommer kön som en faktor i beräkningen.

Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade försäkringsbeloppet. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

5.5 Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd

Vid den försäkrades död fastställs försäkringskapitalet som hör till försäkringen.

Vid utbetalning bestäms utbetalningsbeloppet utifrån att värdet på försäkringskapitalet fördelas på återstående utbetalningstillfällen, med hänsyn tagen till antaganden om framtida ränta, driftskostnader och avkastningsskatt.

Om överskott uppstått och berättigar till utbetalning i form av tilläggsbelopp utgörs detta av skillnaden mellan det framräknade utbetalningsbeloppet och det garanterade försäkringsbeloppet som följer av ovanstående. Blir utvecklingen sämre än vad som antagits, eller om antagandena ändras, kan tilläggsbeloppet sänkas. Det garanterade försäkringsbeloppet betalas dock alltid ut. Reglerna för beräkning och utbetalning av tilläggsbelopp kan variera mellan olika typer av försäkringar. Tilläggsbeloppen räknas om minst en gång per år.

6. Ålderspension – fondförsäkring

Ett sparande i fonder ger ingen garanterad avkastning. Det är i huvudsak fondandelarnas utveckling som avgör försäkringskapitalets storlek. Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. De premier som placeras i försäkringen kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att försäkringstagaren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

Försäkringstagaren, eller vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring den försäkrade, är fondbytesberättigad. Vid den försäkrades död är insatt förmånstagare, om sådan finns, fondbytesberättigad.

6.1 Fondförvaltning

Placering av premie

En premie som inkommit till Folksam Fondförsäkring placeras, sedan avdrag gjorts för eventuella avgifter, i den eller de fonder/fondportföljer som fondbytesberättigad har valt och som vid var tidpunkt anvisas av Folksam Fondförsäkring. Om fondbytesberättigad inte gjort något fondval för försäkringen placeras premien i den eller de fonder/fondportföljer försäkringstagaren anvisat som startfond för fondförsäkring inom pensionsplanen. Om försäkringstagaren inte gjort någon sådan anvisning placeras premien i den eller de fonder/fondportföljer Folksam Fondförsäkring anvisat som förval, läs mer på <https://www.folksam.se/> sparande/vart-fondutbud Där finns också Regler för Folksams fondportföljer. Fördelningen mellan fonder eller fondportföljer gäller för framtida premier intill dess att anmälan inkommer om att fördelningen ska ändras. Fördelningen ska anges i hela procent.

Fondandelar köps så snart det är möjligt efter det att en premie har inkommit till Folksam Fondförsäkring och placerats på försäkringen. Vid nyteckning gäller åtagandet tidigast räknat från det att Folksam Fondförsäkrings ansvarighet inträtt, se 1.4.

Fonder

För varje inbetald premie registreras – efter avdrag för eventuella avgifter – andelar i fonder. Antalet andelar bestäms av fondens pris per andel.

Folksam Fondförsäkring har rätt att bestämma ett högsta antal fonder som samtidigt får vara knutna till försäkringsavtalet och ett lägsta belopp för placering i de enskilda fonderna.

Belopp som utbetalas från försäkringen motsvarar det så kallade inlösenvärdet och bestäms av fondens pris per andel efter avdrag för eventuell inlösenavgift.

Antalet fondandelar förändras under försäkringstiden. Antalet andelar kan öka bland annat genom premieinbetalning, utdelning i fonderna och arvsvinster. Antalet andelar minskar bland annat genom avdrag för avgifter, avkastningsskatt samt utbetalning från försäkringen. Antalet andelar minskar också

- då försäkring med återbetalningsskydd ändras vid den försäkrades dödsfall under pågående livsvarig utbetalning av ålderspension, eller
- då försäkring upphör vid den försäkrades dödsfall på grund av att försäkringen inte omfattar återbetalningsskydd, eller
- då försäkring med återbetalningsskydd upphör vid den försäkrades dödsfall eller senare på grund av att det inte finns någon förmånstagare till återbetalningsskyddet.

Kurser noterade i utländska valutor räknas om av Folksam Fondförsäkring med hjälp av faktiskt erhållen eller officiell växlingskurs. Folksam Fondförsäkring har rätt att tillgodogöra sig ersättning för sina kostnader vid växling och överföring av valuta.

Fondbyte och fondfördelning

Fondbytesberättigad kan när som helst ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonderna samt byta fonder inom det fondutbud som erbjuds för FolksamPlan. Vid den försäkrades död inträder rätt för förmånstagare att ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonderna samt byta fonder. Anmälan om sådana ändringar ska göras på sätt som Folksam Fondförsäkring anvisar.

Begärd ändring utförs snarast efter det att Folksam Fondförsäkring har tagit emot en skriftlig begäran om ändrad fördelning eller fondbyte. För varje sådan transaktion har Folksam Fondförsäkring rätt att ta ut en avgift ur försäkringen. Avgiften framgår av förköpsinformationen, som finns på folksam.se.

Ansvar vid fondhandel med mera

Köp och inlösen av fondandelar, till följd av in- och utbetalningar, samt fondbyten, genomförs så snart det är möjligt från det att Folksam Fondförsäkring erhållit erforderligt underlag för transaktionen. Hur lång tid en transaktion tar är bland annat beroende av bryttidpunkterna i berörda fonder och det antal affärs- och likviddagar som fonden tillämpar. Köp och inlösen kan också försenas på grund av pågående handel med fondandelar, avgifts- och skatteuttag, fördröjd eller utebliven kursställning, stängda marknadsplatser eller störningar i de tekniska och administrativa system varav transaktionen är beroende. Folksam Fondförsäkring ansvarar i sådana fall inte för eventuell förlust till följd av kursuppgång eller kursnedgång under tiden fram till det att transaktion kan genomföras.

Folksam Fondförsäkring ansvarar inte för ekonomisk förlust eller utebliven vinst som kan drabba försäkringstagaren eller fondbytesberättigad i samband med placering i fonder, om Folksam Fondförsäkring har förfarit med normal aktsamhet. Folksam Fondförsäkring ansvarar inte heller för ekonomisk förlust när handel i berörd fond inte kan genomföras på grund av föreskrifter i fondförvaltarens fondbestämmelser.

Det åligger den fondbytesberättigade att vid placering av premie eller vid omplacering, inom 30 dagar från tidpunkten för fondplaceringsanvisningen, kontrollera via Folksam kundtjänst eller på annat sätt att placeringen är genomförd i enlighet med lämnad anvisning. Den fondbytesberättigade eller försäkringstagaren ska omgående påtala eventuella fel eller brister för Folksam Fondförsäkring.

Om sådan kontroll inte gjorts eller om eventuella fel eller brister inte påtalats enligt ovan förlorar den fondbytesberättigade eller försäkringstagaren rätten att begära ersättning eller begära andra åtgärder från Folksam Fondförsäkring.

Förändringar i valbara fonder

Folksam Fondförsäkring har rätt att förändra fondutbudet genom att ta bort eller lägga till fonder. Befintliga innehav i fonder som tas bort placeras i jämförbar tillgänglig fond. Saknas jämförbar fond har Folksam Fondförsäkring rätt att placera kapitalet i valfri fond med försiktig placeringsinriktning.

Fondbyten vid bosättning utomlands

Försäkringstagare, försäkrad eller annan fondbytesberättigad (placeringsberättigad) som avser att bosätta sig i vissa länder med restriktioner för handel med finansiella instrument, för närvarande USA, Australien, Japan, Kanada, är skyldig att informera Folksam om den planerade flytten innan den sker.

När personen har flyttat till något av ovan nämnda länder upphör fondbytesrätten omedelbart.

Den placeringsberättigade kan, innan flytten, välja vilken fond försäkringskapitalet ska vara placerat i under hela den tid bosättningen i det aktuella landet varar. Om inget nytt fondval görs kvarstår den senast valda fonden under hela perioden. Den placeringsberättigade kan dock begära att befintligt fondinnehav säljs. Kapitalet placeras då i en fond med låg risk som bestäms av Folksam.

Om Folksam får kännedom om att utflytt har skett utan att information lämnats, har Folksam rätt, men inte skyldighet, att omplacera försäkringskapitalet till en fond med låg risk.

Nya premier placeras i den senast valda fonden, eller om Folksam har omplacerat kapitalet med anledning av flytten, i den fond som bestämts av Folksam.

Fondbytesrätten gäller åter när personen flyttar tillbaka till Sverige eller till ett land utan motsvarande restriktioner, och flytten har anmälts till samt bekräftats av Folksam.

Fondinformation

Aktuell information om bland annat fondkurser och avkastning finns tillgänglig på folksam.se/information-liv.

Det går också att ringa Folksams kundtjänst för att få uppgifter om avkastning med mera.

6.2 Försäkringskapital

I fondförsäkring ingår inte något löfte om ränta eller avkastning. Värdeutvecklingen i de valda fonderna påverkar värdet på försäkringen och därmed de utbetalningar som kommer att göras från försäkringen. Folksam Fondförsäkring ansvarar inte för fondandelarnas värdeutveckling.

Överskott som uppstår i försäkringsverksamheten får delas ut till Folksam Fondförsäkrings aktieägare. Försäkringstagare och andra ersättningsberättigade har inte rätt till del av sådant överskott.

Försäkringskapitalet är försäkringens aktuella värde vid var tidpunkt med hänsyn till

- premieinbetalningar
- avdrag för avkastningsskatt
- värdeutvecklingen i fondandelarna
- utdelning i fonderna
- avdrag för försäkringsavgifter samt eventuell administrationsavgift
- eventuella tillägg för arvsvinst
- utbetalningar
- att försäkringen ändras, eller upphör, vid den försäkrades dödsfall.

Avkastningsskatt

Avdrag för avkastningsskatt görs av Folksam Fondförsäkring och följer av gällande regler för beskattning. Aktuella regler beskrivs i förköpsinformationen.

Försäkringsavgifter

Folksam Fondförsäkrings kostnader för bland annat administration och försäljning täcks genom avgifter som tas ut från försäkringen.

Arvsvinst

Arvsvinst innebär att försäkringen tillförs medel som hänför sig till överskott som uppstår med anledning av att personer i försäkringskollektivet avlider. Eventuell arvsvinst tillförs försäkring som saknar återbetalningsskydd.

6.3 Utbetalningsbelopp för ålderspension

Utbetalningsbeloppet bestäms utifrån försäkringens värde vid varje utbetalningstillfälle och återstående utbetalningstid, samt med antaganden om framtida förräntning, avgifts- och skatteuttag. Dessutom tas hänsyn till om återbetalningsskydd valts eller inte.

Vid livslång utbetalning samt för försäkring utan återbetalningsskydd beräknar Folksam Fondförsäkring antalet återstående utbetalningstillfällen utifrån ett antagande om dödlighet i försäkringsbeståndet. Vid försäkring kopplad till ett anställningsförhållande tillkommer kön som en faktor i beräkningen.

Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som fastställs vid varje utbetalningstillfälle efter avdrag för eventuella avgifter och skatter.

Vid dödsfall innan ålderspensionen har börjat att betalas ut

Om den försäkrade avlider före påbörjad utbetalning av ålderspension används försäkringens värde för utbetalningar till förmånstagare under den utbetalningstid som valts för återbetalningsskyddet.

Vid dödsfall under pågående temporär utbetalning av ålderspension

Om den försäkrade avlider under pågående utbetalning av ålderspension fortsätter utbetalningen till förmånstagare under den utbetalningstid som har valts för återbetalningsskyddet, med avdrag för den tid ålderspensionen har utbetalats.

Vid dödsfall under pågående livsvarig utbetalning av ålderspension

Om den försäkrade avlider under pågående utbetalning av ålderspension fortsätter utbetalningen till förmånstagare under den utbetalningstid som har valts för återbetalningsskyddet, med avdrag för den tid ålderspensionen har utbetalats. Om den försäkrade avlider efter den valda utbetalningstiden för återbetalningsskyddet upphör försäkringen och inga utbetalningar görs därefter.

6.4 Utbetalningsbelopp för återbetalningsskydd

Vid den försäkrades död fastställs varje förmånstagares andel av försäkringskapitalet som hör till försäkringen.

Utbetalningsbeloppet bestäms sedan vid varje utbetalningstillfälle utifrån aktuellt värde och med beaktande av återstående utbetalningstid. Dessutom tas hänsyn till antagande om framtida förräntning, avgifts- och skatteuttag.

Den faktiska utbetalningen motsvarar inlösenvärdet av det antal fondandelar som fastställs för varje utbetalningstillfälle efter avdrag för eventuella avgifter och skatter.

6.5 Försäkringens upphörande vid lågt värde

Om försäkringens värde understiger två procent av prisbasbeloppet har Folksam Fondförsäkring rätt att säga upp försäkringen och betala ut ett engångsbelopp.

7. Familjepension

Utbetalning görs till insatta förmånstagare vid den försäkrades dödsfall.

Försäkringen tecknas för att gälla för en period motsvarande den tid som återstår intill årsdagen för avtalet om FolksamPlan mellan Folksam Livförsäkring och försäkringstagaren.

Försäkringen förnyas därefter för ett år i taget under förutsättning att

- försäkringstagaren eller Folksam Livförsäkring inte säger upp försäkringen
- försäkringstagaren/arbetsgivaren betalar aviserad premie för ny försäkringsperiod.

Folksam Livförsäkring förbehåller sig rätten att ändra försäkringsvillkor per den 1 januari varje år (årsförfallodagen).

Försäkringen upphör helt att gälla vid avtalad pensionsålder, dock senast den månad då den försäkrade fyller 67 år. Försäkringen upphör även att gälla om den försäkrade slutar sin anställning och försäkringen inte överläts eller att, vid privatägd tjänstepensionsförsäkring, betalningsansvaret inte går över till ny arbetsgivare.

Försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag upphör även att gälla om denna näringsverksamhet upphör.

7.1 Rätt till ersättning

Utbetalning görs om den försäkrade avlider under försäkringstiden. Eventuell rätt till utbetalning av familjepension påverkas inte av att utbetalning görs av återbetalningsskydd.

En enskild försäkring kan gälla med inskränkningar av medicinsk art. Detta framgår i så fall av försäkringsavtalet. Beträffande inskränkningar av generell art, se 14.

7.2 Ersättningens storlek

Ersättningens storlek framgår av försäkringsavtalet. Familjepensionen uppgår högst till den nivå som vid var tidpunkt medges enligt Folksam Livförsäkrings produkterbjudande för nyteckning.

7.3 Försäkringens giltighet vid partiell premiefrielse

Vid premiefrielse på grund av partiell arbetsförmåga då anställningen fortgår fortsätter försäkringen att gälla i oförändrad omfattning under försäkringstiden.

Om anställningen upphör vid fortsatt premiefrielse fortsätter försäkringen att gälla under försäkringstiden med skillnaden att försäkringsbeloppet minskas i förhållande till graden av premiefrielse som gäller vid tidpunkten för anställningens upphörande.

Om den försäkrade efter det att anställningen upphört blir fullt arbetsför upphör försäkringen att gälla.

Motsvarande som ovan gäller även vid försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag samt om denna näringsverksamhet upphör.

Se även 9.6

7.4 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp

En förutsättning för att få höja försäkringsbeloppet är att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjning. Beroende på den försäkrades ålder och försäkringsbeloppets storlek kan även hälsoprövning komma att krävas vid höjning av försäkringsbelopp.

Höjning kan aldrig ske till högre försäkringsbelopp än vad som kan medges enligt reglerna för förmånsgruppen samt Folksam Livförsäkrings regler för maximal familjepensionsnivå som gäller vid tidpunkten för höjning.

Premie för det nya försäkringsbeloppet beräknas enligt vad som gäller i Folksam Livförsäkring vid ändringstillfället. Höjning av försäkringsbeloppet kan inte ske under pågående sjukperiod. Efter det att sjukperiod upphör kan nästa höjning ske tidigast när den försäkrade uppfyller kraven för Fullt arbetsför, dock tidigast efter 90 dagar från senaste sjukperiodens slut.

Folksam Livförsäkring har rätt att bestämma ytterligare begränsningar i höjningsrätten om det behövs av försäkringstekniska skäl.

Höjningsrätt som inte nyttjas får inte användas vid ett senare tillfälle.

Det nya försäkringsbeloppet börjar gälla från och med dagen efter att anmälan om ändringen gjordes till Folksam Livförsäkring. Detta gäller dock inte om försäkringstagaren har begärt att ändringen ska träda i kraft senare.

Höjning av försäkringsbelopp utan ny hälsoprövning

Försäkringstagaren har rätt att höja ett löne- eller arbetsinkomstrelaterat försäkringsbelopp utan att ny hälsoprövning krävs för den försäkrade, under förutsättning att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjningen, samt har erhållit en löne- eller arbetsinkomstökning som minst motsvarar det belopp som krävs enligt Folksam Livförsäkrings regler för höjningsrätt, eller att höjningen i övrigt följer av reglerna för den förmånsgrupp den försäkrade tillhör.

Höjningen får dock inte överstiga den nivå som medges enligt Folksam Livförsäkrings vid var tidpunkt gällande hälsoprövningsregler och regler för möjligt försäkringsbelopp.

Höjning av försäkringsbelopp med ny hälsoprövning

Försäkringsbeloppet får, med undantag för de begränsningar som framgår ovan, höjas efter genomgången hälsoprövning, under förutsättning att höjningen kan beviljas på normala villkor.

Sänkning av försäkringsbeloppet

Vid sänkning av försäkringsbeloppet återbetalas inte inbetalad premie som avser tid innan sänkningen.

7.5 Utbetalningsbelopp för familjepension

Ersättningen utbetalas månadsvis i efterskott.

Från årsdagen året efter det att rätt till utbetalning inträtt kan utbetalningsbeloppet höjas för därefter kommande tolv månadersperiod. Höjning sker efter beslut av Folksam Livförsäkrings verkställande direktör och motsvarar högst den procentuella höjningen av prisbasbeloppet från närmast föregående kalenderår, dock med högst fyra procent. Höjning kan därefter göras för varje tolv månadersperiod på motsvarande sätt.

Efter beslut av Folksam Livförsäkrings styrelse kan höjningarna av utbetalningsbeloppet sättas ned eller tas bort.

8. Sjukförsäkring

Sjukförsäkringen kompenserar den försäkrade för bortfall av arbetsinkomst vid nedsatt arbetsförmåga som uppstår på grund av sjukdom eller olycksfallsskada under försäkringstiden.

Försäkringen tecknas för att gälla för en period motsvarande den tid som återstår intill årsdagen för avtalet om FolksamPlan mellan Folksam Livförsäkring och försäkringstagaren.

Försäkringen förnyas därefter för ett år i taget under förutsättning att

- försäkringstagaren eller Folksam Livförsäkring inte säger upp försäkringen
- försäkringstagaren/arbetsgivaren betalar aviserad premie för ny försäkringsperiod.

Sjukförsäkring kan inte tecknas utan premiefrielseförsäkring.

Folksam Livförsäkring förbehåller sig rätten att ändra försäkringsvillkor per den 1 januari varje år (årsförfallodagen).

Försäkringsavtalet kan också ändras vid överförsäkring, se 8.11.

Försäkringen upphör helt att gälla vid avtalad pensionsålder, dock senast den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Försäkringen upphör även att gälla om den försäkrade slutar sin anställning och försäkringen inte överläts eller att, vid privatägd tjänstepensionsförsäkring, betalningsansvaret inte går över till ny arbetsgivare.

Försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag upphör även att gälla om denna näringsverksamhet upphör.

8.1 Rätt till ersättning

Om den försäkrade på grund av sjukdom eller olycksfallsskada får arbetsförmågan nedsatt med minst 25 procent finns det rätt till ersättning för den tid sjukperioden varar utan avbrott utöver karenstiden och under försäkringstiden. Den försäkrade måste avhålla sig från all form av yrkesarbete i motsvarande omfattning till den nedsatta arbetsförmågan.

Rätt till ersättning förutsätter att Försäkringskassan har beviljat den försäkrade sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning.

För rätt till ersättning krävs att den försäkrade

- står under fortlöpande läkartillsyn och iakttar behandlande läkares föreskrifter
- följer anvisningar som lämnats av Folksam Livförsäkring och som avser begränsa följderna av sjukdomen eller skadan.

En enskild försäkring kan gälla med inskränkningar av medicinsk art. Detta framgår i så fall av försäkringsavtalet. Beträffande inskränkningar av generell art, se 14.

8.2 Karenstid

Karenstid är den tid sjukperioden måste pågå innan rätten till ersättning inträder.

Försäkringen kan vara avtalad att gälla med fast och/eller rörlig karenstid. Av försäkringsavtalet framgår vilken karenstid som gäller för försäkringen.

En sjukperiod måste, efter uppnådd karenstid, vara minst en dag för att berättiga till ersättning.

När den försäkrade inte längre uppfyller kravet på nedsatt arbetsförmåga med minst 25 procent återgår försäkringsbeloppet till den nivå som gällde vid tidpunkten före insjuknandet. Höjning av försäkringsbelopp kan ske tidigast efter 90 dagar från den senaste sjukperiodens slut.

Fast karens

Fast karenstid på 90 eller 360 dagar tillämpas när den försäkrades arbetsförmåga enligt Folksam Livförsäkrings bedömning är tidsbegränsat nedsatt.

För att uppnå den fasta karenstiden om 90 dagar ska sådan sjukperiod vara 90 kalenderdagar i följd. Alternativt får sjukperioder som under försäkringstiden helt eller delvis varat under de senaste 360 kalenderdagarna innan senaste sjukperiods början och som vardera omfattar minst 30 kalenderdagar i följd sammanräknas i sin helhet med varandra för att uppnå karenstiden. I detta fall ska även den senaste sjukperioden ha varat i minst 30 kalenderdagar i följd.

För att uppnå den fasta karenstiden om 360 dagar ska sådan sjukperiod vara 360 dagar i följd. Alternativt får sjukperioder som under försäkringstiden helt eller delvis varat under de senaste 360 kalenderdagarna innan senaste sjukperiods början och som vardera omfattar minst 30 kalenderdagar i sammanräknas i sin helhet med varandra för att uppnå karenstiden. I detta fall ska även den senaste sjukperioden ha varat i minst 30 kalenderdagar i följd.

Vid återinsjuknande i samma sjukdom inom 360 dagar från tidigare ersättningsperiods utgång tillämpas ingen ny karenstid. Den nya sjukperioden måste dock omfatta mer än 14 dagar i en följd för att berättiga till ersättning. Ersättning ges från den första dagen i den nya sjukperioden.

Rörlig karens (R-karens)

Rörlig karenstid är den del av sjukperioden som pågått intill dess att Folksam Livförsäkring bedömer att den försäkrade har fått sin arbetsförmåga nedsatt varaktigt eller för avsevärd tid.

8.3 Begränsningar i rätten till ersättning

Rätten till ersättning gäller endast för tid efter att den försäkrade har fyllt 16 år och fram till den månad då den försäkrade fyller 65 år. Rätten till ersättning upphör dock alltid senast vid avtalad pensionsålder. Vid rörlig karens upphör rätten till ersättning även när den försäkrades arbetsförmåga, enligt Folksam Livförsäkrings bedömning, inte längre är nedsatt varaktigt eller för avsevärd tid.

Rätt till ersättning från försäkringen föreligger inte

- för sjukperiod som pågår när Folksam Livförsäkrings ansvarighet inträder
- för tid under vilken arbetsgivaren är skyldig att betala sjuklön till den försäkrade
- under tid som den försäkrade blir beviljad vilande aktivitets- eller sjukersättning.

8.4 Bedömning av arbetsförmågan

Folksam Livförsäkring bedömer omfattningen av arbetsförmågan utifrån den minskning som kan anses vara orsakad av objektivt fastställbara symptom och funktionsnedsättningar. Vid denna bedömning beaktar Folksam Livförsäkring om den försäkrade kan utföra något slag av arbete som man kan begära av denne med hänsyn till ålder, tidigare utbildning och verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd och bosättningsförhållanden.

Bedömning av arbetsförmågan under de två första åren av en sjukperiod

Bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt görs i första hand med hänsyn till den försäkrades förmåga att utföra sitt vanliga arbete eller sådant arbete som är jämförligt med detta. Upprepade sjukperioder med kortare mellantid än ett år läggs samman. Om den försäkrade under denna tid har utfört något annat arbete, tas dock hänsyn till detta vid bedömningen av arbetsförmågan.

Bedömning av arbetsförmågan efter två år av en sjukperiod

Efter de två första åren av en sjukperiod görs bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt med hänsyn även till den försäkrades förmåga att utföra något annat arbete som motsvarar hans eller hennes krafter och färdigheter och som rimligen kan begäras av den försäkrade med hänsyn till ålder, utbildning och tidigare verksamhet.

8.5 Anmäld lön/arbetsinkomst och ändrade förhållanden före utbetalningstid

Till grund för beräkning av möjligt försäkringsbelopp ligger den lön/arbetsinkomst som anmälts till Folksam Livförsäkring för den försäkrade.

Den anmälda lönen/arbetsinkomsten ska grunda sig på den försäkrades arbetsinkomst från inkomst av tjänst eller aktiv näringsverksamhet.

Folksam Livförsäkring har vid försäkringsfall rätt att göra en prövning av den anmälda lönen/arbetsinkomsten. Om denna är högre än den försäkrades arbetsinkomst har Folksam Livförsäkring rätt att sätta ned försäkringsbeloppet.

8.6 Ersättningens storlek

Ersättningens storlek framgår av försäkringsavtalet. Försäkringsbeloppet uppgår högst till den nivå som vid var tidpunkt medges enligt Folksam Livförsäkrings produkterbjudande för nyteckning.

Ersättning ges i proportion till den arbetsförmåga som omfattas av försäkringen enligt följande tabell.

Grad av arbetsförmåga	Ersättning i procent av försäkringsbeloppet
Hel	100
Tre fjärdedelar	75
Halv	50
En fjärdedel	25

8.7 Premieinbetalning vid partiell arbetsförmåga

Vid partiell ersättning från sjukförsäkringen då näringsverksamheten/anställningen fortgår ska försäkringstagaren/arbetsgivaren betala den del av premien för försäkringarna i FolksamPlan som inte omfattas av ersättning och sjukförsäkringen fortsätter då att gälla i oförändrad omfattning under försäkringstiden.

8.8 Ersättning vid arbetsförmåga då anställning/näringsverksamhet upphör

Skadefall som pågår vid anställningens upphörande ersätts så länge arbetsförmågan varar. Minskar graden av arbetsförmåga sker motsvarande minskning av ersättningens storlek. Ökar arbetsförmågan sker ingen ökning av ersättningens storlek. Om någon arbetsförmåga inte längre föreligger upphör försäkringen och ersättningen.

Motsvarande som ovan gäller vid försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag samt om denna näringsverksamhet upphör.

Någon rätt till ytterligare ersättning vid senare arbetsförmåga finns inte.

8.9 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp

En förutsättning för att få höja försäkringsbeloppet är att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjning. Beroende på den försäkrades ålder och försäkringsbeloppets storlek kan även hälsoprövning komma att krävas vid höjning av försäkringsbelopp.

Höjning kan aldrig ske till högre försäkringsbelopp än vad som kan medges enligt reglerna för förmånsgruppen samt Folksam Livförsäkrings regler för maximal sjukförsäkringsnivå som gäller vid tidpunkten för höjning.

Premie för det nya försäkringsbeloppet beräknas enligt vad som gäller i Folksam Livförsäkring vid ändringstillfället. Höjning av försäkringsbeloppet kan inte ske under pågående sjukperiod. Efter det att sjukperiod upphör kan nästa höjning ske tidigast när den försäkrade uppfyller kraven för Fullt arbetsför, dock tidigast efter 90 dagar från senaste sjukperiodens slut.

Folksam Livförsäkring har rätt att bestämma ytterligare begränsningar i höjningsrätten om det behövs av försäkringstekniska skäl.

Höjningsrätt som inte nyttjas får inte användas vid ett senare tillfälle.

Det nya försäkringsbeloppet börjar gälla från och med dagen efter att anmälan om ändringen gjordes till Folksam Livförsäkring. Detta gäller dock inte om försäkringstagaren har begärt att ändringen ska träda i kraft senare.

Höjning av försäkringsbelopp utan ny hälsoprövning

Försäkringstagaren har rätt att höja försäkringsbeloppet utan att ny hälsoprövning krävs för den försäkrade, under förutsättning att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjningen, samt har erhållit en löne- eller arbetsinkomstökning som minst motsvarar det belopp som krävs enligt Folksam Livförsäkrings regler för höjningsrätt, eller att höjningen i övrigt följer av reglerna för den förmånsgrupp den försäkrade tillhör.

Höjningen får dock inte överstiga den nivå som medges enligt Folksam vid var tid gällande hälsoprövningsregler och regler för möjligt försäkringsbelopp.

Höjning av försäkringsbelopp med ny hälsoprövning

Försäkringsbeloppet får, med undantag för de begränsningar som framgår ovan, höjas efter genomgången hälsoprövning, under förutsättning att höjningen kan beviljas på normala villkor.

Sänkning av försäkringsbeloppet

Vid sänkning av försäkringsbeloppet återbetalas inte inbetalad premie som avser tid innan sänkningen.

8.10 Ändrade förhållanden före utbetalningstid

Försäkringstagaren/arbetsgivaren eller den försäkrade ska snarast till Folksam Livförsäkring anmäla förändring av den försäkrades arbetsinkomst och andra ersättningar samt kollektivavtalsområde.

Medför ändringen en sänkning av premien, tillämpas denna sänkning från den tidpunkt förändringen skett, dock tidigast från och med dagen efter att anmälan om ändringen gjordes till Folksam Livförsäkring.

Eventuell sänkning av försäkringsbeloppet görs för sjukperiod som börjar efter det att Folksam Livförsäkring meddelat den försäkrade om sänkningen.

8.11 Ändrade förhållanden under utbetalningstid

Om den försäkrade uppbär ersättning från försäkringen ska försäkringstagaren eller den försäkrade snarast anmäla till Folksam Livförsäkring om:

- Graden av nedsatt arbetsförmåga ändrats. Om Folksam Livförsäkring betalat ut för hög ersättning på grund av förändringen kan denna ersättning återkrävas. Om Folksam Livförsäkring betalat ut för låg ersättning kan retroaktiv ersättning utbetalas.
- Den försäkrades sjukförmåner höjts så att han/hon får en sammanlagd ersättning som överstiger 90 procent av den totala inkomsten närmast före sjukperiodens början. Se även 8.11.

Om Försäkringskassan gör en förnyad utredning av arbetsförmågan ska den försäkrade sända information till Folksam Livförsäkring om resultatet av utredningen.

Folksam Livförsäkring förbehåller sig rätten att göra en förnyad prövning av arbetsförmågan under pågående utbetalningstid.

8.12 Överförsäkring

För att undvika överförsäkring får den försäkrades sammanlagda sjukförmåner i förhållande till arbetsinkomsten inte vara högre än vad Folksam Livförsäkring vid var tidpunkt skulle bevilja vid tecknande av en ny försäkring med hänsyn till den försäkrades arbetsinkomst och sjukförmåner. Det åligger försäkringstagaren att till Folksam Livförsäkring anmäla förändringar i inkomster och övriga sjukförmåner, till exempel arbetsskadelivränta, som kan ha betydelse för försäkringsbeloppet. Om sådan anmälan inte görs har Folksam Livförsäkring rätt att sätta ned försäkringsbeloppet eller neka utbetalning från den tidpunkt då ändringen inträffade.

Om det under försäkringstiden framkommer att den försäkrade är överförsäkrad, har Folksam Livförsäkring rätt att sätta ned försäkringsbeloppet för att undvika överförsäkring. Försäkringsbeloppet kan även sättas ned under en pågående sjukperiod.

Premie för det nya försäkringsbeloppet beräknas enligt vad som gäller i Folksam Livförsäkring vid ändringstillfället. I förekommande fall tillämpas den procentuella höjning av premien som fastställdes när försäkringsavtalet träffades eller ändrades. Vid sänkning av försäkringsbeloppet återbetalas inte inbetalad premie som avser tid innan sänkningen.

Har oriktiga eller ofullständiga uppgifter lämnats om den försäkrades arbetsinkomst eller sjukförmåner, kan det medföra att försäkringarna helt eller delvis inte gäller. Detta kan medföra att Folksam Livförsäkring är fritt från ansvar eller att Folksam Livförsäkrings ansvar begränsas till den nivå och omfattning det skulle ha haft med hänsyn till gjorda inbetalningar om riktiga och fullständiga uppgifter lämnats.

Om den försäkrade varit överkompenserad under utbetalningstiden på grund av att försäkringstagaren inte till Folksam Livförsäkring anmält förändringar i inkomster och övriga sjukförmåner som haft betydelse för försäkringsbeloppet kan Folksam Livförsäkring återkräva för mycket utbetald ersättning.

8.13 Utbetalningsbelopp för sjukförsäkring

Ersättningen utbetalas månadsvis i efterskott.

Från den 1 januari året efter det att rätt till utbetalning inträtt kan utbetalningsbeloppet höjas för därefter omedelbart fortsatt oavbruten nedsatt arbetsförmåga. Höjning sker efter beslut av Folksam Livförsäkrings verkställande direktör och motsvarar högst den procentuella höjningen av prisbasbeloppet från närmast föregående kalenderår, dock med högst fyra procent. Höjning kan därefter göras för varje tolv månadersperiod på motsvarande sätt.

Efter beslut av Folksam Livförsäkrings styrelse kan höjningarna av utbetalningsbeloppet sättas ned eller tas bort.

9. Premiebefrielseförsäkring

Om den försäkrade på grund av sjukdom eller olycksfallsskada under försäkringstiden drabbas av arbetsoförmåga tar Folksam Livförsäkring över betalningsansvaret för premier till försäkringen.

Om premiebefrielseförsäkring tecknas gäller den för ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring i FolksamPlan.

Rätt till premiebefrielse finns endast för den i försäkringsavtalet avtalade premieinbetalningen och gäller som längst fram till den dag premiebetalningen för den försäkrade ska upphöra. Inbetalningar som görs utöver den avtalade premien berättigar inte till premiebefrielse.

Försäkringen tecknas för att gälla för en period motsvarande den tid som återstår intill årsdagen för avtalet om FolksamPlan mellan Folksam Livförsäkring och försäkringstagaren. Försäkringen förnyas därefter för ett år i taget under förutsättning att

- försäkringstagaren eller Folksam Livförsäkring inte säger upp försäkringen
- försäkringstagaren/arbetsgivaren betalar aviserad premie för ny försäkringsperiod.

Folksam Livförsäkring förbehåller sig rätten att ändra försäkringsvillkor per den 1 januari varje år (årsförfallodagen).

Försäkringen upphör helt att gälla vid avtalad pensionsålder, dock senast den månad då den försäkrade fyller 65 år.

Försäkringen upphör även att gälla om den försäkrade slutar sin anställning och försäkringen inte överläts eller att, vid privatägd tjänstepensionsförsäkring, betalningsansvaret inte går över till ny arbetsgivare.

Försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag upphör även att gälla om denna näringsverksamhet upphör.

Om premiebefrielse beviljas för sådan tid som premie redan har betalats för, återbetalas denna premie på det sätt som anges i dessa villkor.

9.1 Rätt till ersättning

Om den försäkrade på grund av sjukdom eller olycksfallsskada får arbetsförmågan nedsatt med minst 25 procent finns det rätt till ersättning för den tid sjukperioden varar utan avbrott utöver karenstiden och under försäkringstiden. Den försäkrade måste avhålla sig från all form av yrkesarbete i motsvarande omfattning till den nedsatta arbetsförmågan.

Rätt till ersättning förutsätter att Försäkringskassan har beviljat den försäkrade sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning.

För rätt till ersättning krävs att den försäkrade

- står under fortlöpande läkartillsyn och iakttar behandlande läkares föreskrifter
- följer anvisningar som lämnats av Folksam Livförsäkring och som avser begränsa följderna av sjukdomen eller skadan.

En enskild försäkring kan gälla med inskränkningar av medicinsk art. Detta framgår i så fall av försäkringsavtalet. Beträffande inskränkningar av generell art, se 14.

9.2 Karenstid

Karenstid är den tid sjukperioden måste pågå innan rätten till ersättning inträder. En sjukperiod måste efter uppnådd karenstid vara minst en dag för att berättiga till ersättning.

För premiebefrielseförsäkring uppgår karenstiden till 90 dagar.

När den försäkrade inte längre uppfyller kravet på nedsatt arbetsförmåga med minst 25 procent återgår försäkringsbeloppet till den nivå gällde vid tiden före insjuknandet. Höjning av försäkringsbelopp kan ske tidigast efter 90 dagar från den senaste sjukperiodens slut.

För att uppnå karenstiden om 90 dagar ska sådan sjukperiod vara 90 dagar i följd. Alternativt får sjukperioder som under försäkringstiden helt eller delvis varat under de senaste 360 kalenderdagarna innan senaste sjukperiods början och som vardera omfattar minst 30 kalenderdagar i följd sammanräknas med varandra för att uppnå karenstiden. I detta fall ska även den senaste sjukperioden ha varat i minst 30 kalenderdagar i följd.

Om Folksam Livförsäkring bedömer att den försäkrade har fått sin arbetsförmåga nedsatt varaktigt eller för avsevärd tid gäller premiebefrielseförsäkringen utan krav på karenstid.

9.3 Begränsningar i rätten till ersättning

Rätten till ersättning gäller endast för tid efter att den försäkrade har fyllt 16 år och fram till den månad då den försäkrade fyller 65 år. Rätten till ersättning upphör dock alltid senast vid avtalad pensionsålder.

Rätt till ersättning från försäkringen föreligger inte

- för sjukperiod som pågår när Folksam Livförsäkrings ansvarighet inträder
- för tid under vilken arbetsgivaren är skyldig att betala sjuklön till den försäkrade
- under tid som den försäkrade blir beviljad vilande aktivitets- eller sjukersättning
- under tid som den försäkrade uppstår arbetsskadeliivränta samt ersättning från Afa Försäkring.

9.4 Bedömning av arbetsförmågan

Folksam Livförsäkring bedömer omfattningen av arbetsförmågan utifrån den minskning som kan anses vara orsakad av objektiva fastställbara symptom och funktionsnedsättningar. Vid denna bedömning beaktar Folksam Livförsäkring om den försäkrade kan utföra något slag av arbete som man kan begära av denne med hänsyn till ålder, tidigare utbildning och verksamhet, omskolning eller annan liknande åtgärd och bosättningsförhållanden.

Bedömning av arbetsförmågan under de två första åren av en sjukperiod

Bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt görs i första hand med hänsyn till den försäkrades förmåga att utföra sitt vanliga arbete eller sådant arbete som är jämförbart med detta. Upprepade sjukperioder med kortare mellantid än ett år läggs samman. Om den försäkrade under denna tid har utfört något annat arbete, tas dock hänsyn till detta vid bedömningen av arbetsförmågan.

Bedömning av arbetsförmågan efter två år av en sjukperiod

Efter de två första åren av en sjukperiod görs bedömningen av i vilken mån arbetsförmågan är nedsatt med hänsyn även till den försäkrades förmåga att utföra något annat arbete som motsvarar hans eller hennes krafter och färdigheter och som rimligen kan begäras av den försäkrade med hänsyn till ålder, utbildning och tidigare verksamhet.

9.5 Ersättningens storlek

Ersättningens storlek framgår av försäkringsavtalet. Försäkringsbeloppet uppgår högst till den nivå som vid var tidpunkt medges enligt Folksam Livförsäkrings produkterbjudande för nyteckning.

Ersättning ges i proportion till den arbetsförmåga som omfattas av försäkringen enligt följande tabell.

Grad av arbetsförmåga	Ersättning i procent av försäkringsbeloppet
Hel	100
Tre fjärdedelar	75
Halv	50
En fjärdedel	25

9.6 Premieinbetalning vid partiell arbetsförmåga

Vid partiell ersättning från premiefrielseförsäkringen då näringsverksamheten/anställningen fortgår ska försäkringstagaren/arbetsgivaren betala den del av premien för försäkringarna i FolksamPlan som inte omfattas av ersättning från premiefrielseförsäkringen och försäkringen fortsätter att gälla i oförändrad omfattning under försäkringstiden.

9.7 Ersättning vid arbetsförmåga då anställning/näringsverksamhet upphör

Skadefall som pågår vid anställningens upphörande ersätts så länge arbetsförmågan varar. Minskar graden av arbetsförmåga sker motsvarande minskning av ersättningens storlek. Ökar arbetsförmågan sker ingen ökning av ersättningens storlek. Om någon arbetsförmåga inte längre föreligger upphör försäkringen och ersättningen.

Motsvarande som ovan gäller även vid försäkring för företagare som bedriver enskild firma, handelsbolag eller kommanditbolag samt om denna näringsverksamhet upphör.

Någon rätt till ytterligare ersättning vid senare arbetsförmåga finns inte.

9.8 Höjningsrätt/ändring av försäkringsbelopp

En förutsättning för att få höja försäkringsbeloppet är att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjning. Beroende på den försäkrades ålder och försäkringsbeloppets storlek kan även hälsoprövning komma att krävas vid höjning av försäkringsbelopp.

Höjning kan aldrig ske till högre försäkringsbelopp än vad som kan medges enligt reglerna för förmånsgruppen samt Folksam Livförsäkrings regler för maximal premiefrielsenivå som gäller vid tidpunkten för höjning.

Premie för det nya försäkringsbeloppet beräknas enligt vad som gäller i Folksam Livförsäkring vid ändringstillfället. Höjning av försäkringsbeloppet kan inte ske under pågående sjukperiod. Efter det att sjukperiod upphör kan nästa höjning ske tidigast när den försäkrade uppfyller kraven för Fullt arbetsför, dock tidigast efter 90 dagar från senaste sjukperiodens slut.

Folksam Livförsäkring har rätt att bestämma ytterligare begränsningar i höjningsrätten om det behövs av försäkringstekniska skäl.

Höjningsrätt som inte nyttjas får inte användas vid ett senare tillfälle.

Det nya försäkringsbeloppet börjar gälla från och med dagen efter att anmälan om ändringen gjordes till Folksam Livförsäkring. Detta gäller dock inte om försäkringstagaren har begärt att ändringen ska träda i kraft senare.

Höjning av försäkringsbelopp utan ny hälsoprövning

Försäkringstagaren har rätt att höja försäkringsbeloppet utan att ny hälsoprövning krävs för den försäkrade, under förutsättning att den försäkrade är fullt arbetsför vid tidpunkten för höjningen, samt har erhållit en löne- eller arbetsinkomstökning som minst motsvarar det belopp som krävs enligt Folksam Livförsäkrings regler för höjningsrätt, eller att höjningen i övrigt följer av reglerna för den förmånsgrupp den försäkrade tillhör.

Höjningen får dock inte överstiga den nivå som medges enligt Folksam Livförsäkrings vid var tidpunkt gällande hälsoprövningsregler och regler för möjligt försäkringsbelopp.

Höjning av försäkringsbelopp med ny hälsoprövning

Försäkringsbeloppet får, med undantag för de begränsningar som framgår ovan, höjas efter genomgången hälsoprövning, under förutsättning att höjningen kan beviljas på normala villkor.

Sänkning av försäkringsbeloppet

Vid sänkning av försäkringsbeloppet återbetalas inte inbetalad premie som avser tid innan sänkningen.

9.9 Utbetalningsbelopp för premiefrielseförsäkring

Från den 1 januari året efter det att rätt till utbetalning inträtt kan utbetalningsbeloppet höjas för därefter omedelbart fortsatt oavbruten nedsatt arbetsförmåga. Höjning sker efter beslut av Folksam Livförsäkrings verkställande direktör och motsvarar högst den procentuella höjningen av prisbasbeloppet från närmast föregående kalenderår, dock med högst fyra procent. Höjning kan därefter göras för varje tolv månadersperiod på motsvarande sätt.

Efter beslut av Folksam Livförsäkrings styrelse kan höjningarna av utbetalningsbeloppet sättas ned eller tas bort.

10. Avgifter och skatt

I försäkringsverksamheten uppkommer kostnader för administration, försäljning med mera samt kostnader för avkastningsskatt. För att täcka dessa kostnader har Folksam rätt att ta ut avgifter från försäkringen. Nivån och sättet att ta ut avgifter kan ändras under försäkringstiden. För traditionell försäkring kan utjämning ske över tiden.

Folksam kan ta ut en premieavgift, en fast förvaltningsavgift, en rörlig förvaltningsavgift, en utbetalningsavgift, en flyttavgift, en återköpsavgift samt göra avdrag för avkastningsskatt. För försäkring tecknad efter 2017-05-31 kan även administrationsavgift tas ut. Vid fondförsäkring tas utöver Folksam Fondförsäkrings avgifter också ut avgift av respektive fondförvaltare. För fonder med kurs i utländsk valuta, se även 6.1. Vid traditionell försäkring belastas avkastningen med kostnad för kapitalförvaltning.

Folksam betalar, enligt lag, en årlig avkastningsskatt som dras från försäkringens värde. För traditionell försäkring kan utjämning ske över tiden.

Om återbetalningsskydd inträtt tas avgifter ut från respektive förmånstagares andel av försäkringskapitalet.

Den försäkrade och den som är förmånstagare enligt ett oåterkalleligt förmånstagarförordnande har rätt att begära att Folksam ska skicka denne meddelande för det fall försäkringen sägs upp på grund av obetalad premie. Folksam har rätt att ta ut en avgift för sådant meddelande.

I samband med att försäkringen tecknas lämnas information om vilka avgifter som tas ut samt storleken på avgifterna vid den tidpunkt försäkringen tecknas. Uppgift om aktuella avgifter finns även på folksam.se.

Folksam har rätt att när som helst under försäkringstiden ändra storleken på avgifterna. Även sättet att ta ut avgifter kan ändras. Information lämnas då till försäkringstagaren. Normalt sker sådana ändringar vid nästa premiebetalningsperiod.

10.1 Uttag av avgifter vid traditionell försäkring för ålderspension med eller utan återbetalningsskydd

Premieavgiften tas ut från premien. Den fasta förvaltningsavgiften, den rörliga förvaltningsavgiften, administrationsavgiften, flyttavgiften, återköpsavgiften och avdraget för avkastningsskatt tas ut från försäkringskapitalet. Utbetalningsavgiften beräknas på det belopp som betalas ut eller som ett fast belopp och tas från försäkringskapitalet eller debiteras försäkringstagaren. Avgift för meddelande om obetalad premie tas från försäkringskapitalet eller debiteras försäkringstagaren. Vid traditionell försäkring belastas avkastningen med kostnad för kapitalförvaltning.

10.2 Uttag av avgifter vid fondförsäkring för ålderspension med eller utan återbetalningsskydd

Premieavgiften tas ut genom avdrag på den inbetalda premien varefter återstående del fördelas till de valda fonderna.

Den fasta förvaltningsavgiften, den rörliga förvaltningsavgiften, administrationsavgiften, flyttavgiften, återköpsavgiften och avdraget för avkastningsskatt tas ut genom att Folksam Fondförsäkring säljer det antal fondandelar som behövs för att täcka avgifterna. Om försäkringen har fondandelar i flera fonder säljs fondandelar proportionellt i förhållande till andelsvärdena i de olika fonderna. Utbetalningsavgiften beräknas på det belopp som betalas ut eller som ett fast belopp och tas ut på motsvarande sätt eller debiteras försäkringstagaren. Avgift för meddelande om obetalad premie tas från försäkringskapitalet eller debiteras försäkringstagaren.

Avdrag för fondförvaltningsavgifter sker löpande enligt de bestämmelser som vid var tidpunkt tillämpas av fondförvaltaren. Avgiften är avdragen i den redovisade dagskursen för respektive fond.

11. Utbetalning från försäkring

Den som gör anspråk på utbetalning från försäkringen ska styrka sin rätt. Om det inte finns anledning att utreda Folksams betalningsskyldighet och mot vem den ska fullgöras, sker utbetalning senast en månad efter det att rätten till ersättning inträtt och den eller de som gör anspråk på ersättningen fullgjort sina skyldigheter enligt försäkringsavtalet. Sådan utredning ska göras skyndsamt. Efter att utredningen slutförts ska utbetalning ske inom en månad.

Om utbetalning av ålderspension eller efterlevandepension eller utbetalning från sjukförsäkring sker senare betalar Folksam dröjsmålsränta enligt räntelagen.

Även om dröjsmål inte föreligger och Folksam inte betalar dröjsmålsränta, utgår så kallad förräntningsrörelseränta, motsvarande referensräntan minskad med två procentenheter, från och med den 31:a dagen efter att belopp förfallit till betalning.

Reglerna kan ändras.

Den försäkrade eller dennes rättsinnehavare ska godkänna att Folksam får begära upplysningar från läkare eller annan sjukvårdspersonal, sjukhus eller annan sjukvårdsinrättning, sjukgymnast, naprapat, kiropraktor, psykolog eller psykoterapeut samt allmän Försäkringskassa eller annan försäkringsinrättning. Folksam är inte skyldigt att göra utbetalningar från försäkring om den försäkrade eller dennes rättsinnehavare inte medverkar vid utredningen.

Folksam har rätt att bestämma på vilket sätt utbetalning ska göras.

Är månadsbeloppet från den försäkring som ska betalas ut vid utbetalningstillfället lägre än två procent av gällande prisbasbelopp, har Folksam rätt att korta ner utbetalningstiden eller betala ut beloppet kvartalsvis, halvårsvis eller årsvis i efterskott.

Kostnader vid utbetalning av pension

Om ett försäkringsavtal medför särskilda kostnader för Folksam vid utbetalning samt vid utbetalning till utlandet, har Folksam rätt att ta ut en avgift.

11.1 Utbetalning av ålderspension

Rätten till utbetalning av ålderspension inträder den månad den försäkrade uppnår den avtalade pensionsåldern enligt försäkringsavtalet.

Om försäkringskapitalet från den försäkring som ska betalas ut vid utbetalningstillfället understiger 30 procent av gällande prisbasbelopp, har Folksam rätt att säga upp försäkringen och betala ut ett engångsbelopp.

11.2 Utbetalning av efterlevandepension

Förmånstagares rätt till utbetalning av efterlevandepension i form av återbetalningsskydd eller familjepension inträder månaden efter den försäkrades dödsfall.

Anmälan om dödsfall ska snarast möjligt göras till Folksam. Dödsfallsintyg och släktutredning från Skatteverket ska bifogas anmälan.

Om återbetalningsskydd inträtt och försäkringskapitalet i den försäkring med ålderspension som återbetalningsskyddet omfattar understiger 30 procent av gällande prisbasbelopp, har Folksam rätt att säga upp försäkringen och betala ut ett engångsbelopp. Detsamma gäller avseende försäkring för familjepension.

11.3 Utbetalning från sjuk- och premiefrielseförsäkring

Anmälan om arbetsoförmåga på grund av sjukdom eller olycksfall ska göras till Folksam Livförsäkring av försäkringstagaren inom sex månader från sjukperiodens början. De handlingar och upplysningar som är av betydelse för bedömning av försäkringsfallet och Folksam Livförsäkrings ansvar, ska anskaffas utan kostnad för Folksam Livförsäkring. För bedömning av rätt till utbetalning av försäkringsbelopp och/eller ersättning vid sjukdom eller olycksfall kan Folksam Livförsäkring kräva att den försäkrade uppsöker särskilt anvisad läkare. Detta gäller även under pågående sjukperiod. Kostnaden för sådan undersökning och eventuella resor i samband med undersökningen bekostas av Folksam Livförsäkring.

Försäkringstagaren är skyldig att utan dröjsmål anmäla till Folksam Livförsäkring om graden av arbetsoförmåga förändras.

11.4 Preskriptionsregler

Rätten till försäkringsersättning eller annat försäkringsskydd upphör om den som gör anspråk på ersättning inte väcker talan mot Folksam inom tio år från tidpunkten när det förhållande som enligt försäkringsavtalet berättigar till sådant skydd inträdde.

Med förhållande avses de förutsättningar i försäkringsavtalet/gruppavtalet, försäkringsbeskedet och försäkringsvillkoren som måste vara uppfyllda för att rätt till ersättning ska föreligga. Preskriptionstiden börjar löpa när rätt till ersättning från försäkringen föreligger.

Den som framställt sitt anspråk till Folksam inom den tid som anges här, har dock alltid minst sex månader på sig att väcka talan mot oss från den dag Folksam har förklarat sig tagit slutlig ställning till anspråket.

11.5 Force majeure

Om en utredning av ett försäkringsfall eller utbetalning av ett försäkringsbelopp blir försenad på grund av force majeure, det vill säga en händelse som ligger utanför Folksam kontroll, kan inte Folksam hållas ansvarigt för förseningen. Detta givet att Folksam har gjort vad som skäligen kan begäras för att begränsa de skador som kan uppkomma.

Exempel på sådana händelser som kan utgöra force majeure är ändrad lagstiftning, myndighetsåtgärd, krig, krigsliknande händelser, terrorhandling, naturkatastrof, brand, strejk, blockad, bojkott, lockout eller annan liknande omständighet. Beträffande strejk, blockad, bojkott och lockout gäller ovanstående även om det är Folksam som är föremål för eller vidtar sådan konfliktåtgärd.

12. Flytträtt

12.1 Flytt från och inom Folksam

Försäkring i FolksamPlan omfattas generellt av flytträtt, vilket innebär att försäkringstagaren har möjlighet att överföra försäkringskapitalet i en pensionsförsäkring som avser ålderspension till en annan pensionsförsäkring. Vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring krävs samtycke av den försäkrade.

Det finns dock vissa undantag från den generella flytträtten:

- Flytträtten är beroende av försäkringens art. Flytt tillåts inte från försäkring som saknar återbetalningsskydd, det vill säga försäkring som endast innehåller ålderspension. Under utbetalningstid gäller att flytt endast är tillåten för försäkring med temporär utbetalning och återbetalningsskydd.
- Flytträtt saknas efter den försäkrades dödsfall.

För försäkring som saknar flytträtt på grund av försäkringens art och där den avtalade pensionsåldern ännu inte har uppnåtts finns en rätt enligt försäkringsavtalet att komplettera ålderspensionen med ett återbetalningsskydd för att möjliggöra flytt. Det krävs då att den försäkrade genomgår en hälsoprövning med godkänt resultat. I den mån försäkringen omfattar en rätt att före pensionsåldern komplettera ålderspensionen med ett återbetalningsskydd utan hälsoprövning på grund av familjeoption enligt 3.4 får dock försäkringen flyttas vid tidpunkt då sådan rätt föreligger.

En flytt får tidigast ske ett år efter det att försäkringsavtalet ingicks och måste avse hela försäkringskapitalet:

- För traditionell försäkring beräknas det flyttbara försäkringskapitalet med avdrag för eventuella justeringar, upplupna försäkringsavgifter och skatter samt flyttavgift. Det flyttbara försäkringskapitalet kan därför vara ett annat än det redovisade försäkringskapitalet. Läs mer om justeringar under 5.3.
- För fondförsäkring beräknas det flyttbara värdet till fondandelarnas värde vid försäljningen med avdrag för upplupna försäkringsavgifter och skatter samt flyttavgift. Det flyttbara värdet kan därför vara ett annat än det redovisade fondvärdet.

För att en flytt ska vara möjlig ska dessutom följande vara uppfyllt:

- Flytt genomförs endast om den bedöms överensstämma med inkomstskattelagens regler.
- Den försäkrade för pensionsförsäkringen får inte ändras med anledning av flytten.
- Det krävs att en pensionsförsäkring som försäkringskapitalet ska flyttas till finns tecknad.

Avgift för flytt beräknas enligt följande:

- För fondförsäkring består flyttavgiften av en administrativ avgift. Om försäkringens värde uppgår till högst ett prisbasbelopp tas ingen flyttavgift ut.
- För traditionell försäkring består flyttavgiften av en administrativ avgift samt i vissa fall en avgift som ska täcka kvarvarande anskaffningskostnader. Kvarvarande anskaffningskostnader kan avse lön till Folksams försäkringsrådgivare eller ersättning till förmedlare för rådgivning, och är kostnader som vid tidpunkten för flytten ännu inte hunnits täckas genom försäkringsavgifter.
- Folksam har rätt att ändra avgiften och sättet att ta ut den. Se aktuella flyttavgifter som finns på folksam.se.

Försäkringsavtalet upphör att gälla när försäkringskapitalet överförs till mottagande försäkringsgivare, vilket innebär att återbetalningsskydd, familjepension, sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring upphör att gälla.

Vid flytt inom Folksam till annan FolksamPlan kan Folksam medge fortsatt återbetalningsskydd, familjepension, sjukförsäkring och premiefrielseförsäkring enligt vad som gällde innan flytten.

Folksam har rätt att under försäkringstiden ändra reglerna för flytt av försäkringskapital.

12.2 Flytt till pensionsförsäkring i Folksam

Försäkringstagaren har möjlighet att överföra försäkringskapitalet från en pensionsförsäkring hos en annan försäkringsgivare till antingen en nytecknad pensionsförsäkring eller en redan befintlig pensionsförsäkring hos Folksam om det är förenligt med Folksams regelverk för flytt till befintlig försäkring.

Folksams ansvar vid försäkringsfall för det inflyttade försäkringskapitalet börjar gälla när det avgivande bolagets ansvar upphör under förutsättning att försäkringskapitalet kommer till Folksam inom en månad därefter. Folksams ansvar inbegriper dock inte något ansvar för försäkringskapitalets värdeutveckling för tid före det att försäkringskapitalet kommit till Folksam och placerats på försäkringen.

Folksam har rätt att, vid placering i traditionell förvaltning i Folksam Livförsäkring eller Folksam Tjänstepension, dela upp överfört försäkringskapital i ett överskott och en återstående del som används för att bestämma ett garanterat försäkringsbelopp enligt en fördelning som Folksam Livförsäkring respektive Folksam Tjänstepension bestämmer.

13. Årlig information

En gång om året lämnar Folksam information om värdet på försäkring för ålderspension. Informationen visar bland annat hur sparandet i försäkringen har utvecklats, de premier som placerats på försäkringen, utbetalda belopp och de avgifter som har belastat försäkringen. Dessutom kan den försäkrade från Mina sidor på folksam.se hämta uppgifter om försäkringarna i FolksamPlan.

14. Inskränkningar i försäkringens giltighet

Försäkringstagaren och den försäkrade är skyldiga att på Folksams begäran lämna upplysningar som kan ha betydelse för om försäkringen ska meddelas, utvidgas eller förnyas. Försäkringstagaren och den försäkrade ska ge riktiga och fullständiga svar på Folksams frågor. Om någon uppgift som lämnats är oriktig eller ofullständig gäller vad som anges ovan i 1.7.

För försäkring gäller nedan angivna inskränkningar. Om försäkringen enligt dessa bestämmelser inte gäller föreligger inte någon rätt till återbetalning av premier. Däremot föreligger rätt till försäkringens återköpsvärde inklusive tilläggsbelopp.

För att omfattas av ersättning från försäkring för familjepension, sjukförsäkring eller premiebefrielse ska den försäkrade under hela försäkringstiden vara försäkrad för sjukförmåner enligt socialförsäkringsbalken.

Inskränkning i försäkringens giltighet hävs om särskilt avtal träffas om detta.

14.1 Sjukdomar och besvär som visar sig under försäkringstidens första 18 månader

Om den försäkrade är Företagare omfattar försäkring i FolksamPlan inte nedsatt arbetsförmåga till följd av nedanstående besvär som drabbar denne inom 18 månader från det att försäkringen trädde i kraft. Detta gäller även om nedsatt arbetsförmåga inträtt först senare.

- Rygg-, led- eller muskelbesvär som inte kan påvisas vara orsakade av olycksfallsskada.
- Fibromyalgi eller kroniskt smärttillstånd.
- Stressrelaterade sjukdomar som utmattningssyndrom, utbrändhet, trötthet eller asteni.
- Förslitningsrelaterade sjukdomar.
- Psykiska sjukdomar och syndrom.
- Posttraumatiskt stressyndrom.
- Depressiva tillstånd.

Begränsningen tillämpas inte vid återinsjuknande sedan det förflutit minst 36 månader räknat från den dag den försäkrade senast varit helt symptom- och besvärsfri. Med att vara symptom- och besvärsfri avses att den försäkrade under 36-månadersperioden inte har varit helt eller delvis arbetsoförmögen, samt inte haft sjukvårdskontakt eller genomgått undersökning, kontroll, vård eller behandling till följd av besvär enligt ovan som omfattas av begränsningen.

14.2 Särskild riskfylld verksamhet

Riskfyllda yrken och uppdrag

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som drabbar den försäkrade då denne, genom sitt arbete eller inom särskild verksamhet eller industri, utsätts för en större risk än normalt.

Exempel på sådan verksamhet är när den försäkrade är verksam

- på oljeplattform
- med att säkra eller skydda annan person eller egendom eller liknande särskilt riskfylld verksamhet
- som stuntman, luftakrobat eller liknande
- i yrkesmässig motorsport.

Sport och idrott

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall till följd av att den försäkrade har deltagit i sport, idrottstävling eller träning vid verksamhet där den försäkrade uppburet inkomst/bidrag (bidrag från sponsorer jämställs med inkomst) och som bedrivs av idrottsgymnasium, folkhögskola, högskola eller liknande utbildning med idrottsinriktning, idrottsförbund eller annan idrottsförening/idrottsklubb än korporationsförening.

Försäkringen gäller inte heller vid nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall till följd av deltagande i sport och idrott, expeditions- eller äventyrsaktivitet eller annan riskfylld sysselsättning som inte kan anses som motions- eller fritidssysselsättning i normal omfattning och intensitet.

Exempel på sådan sysselsättning är när den försäkrade

- utövar kampsport där slag, sparkar eller motsvarande ingår
- deltar i expeditions- eller äventyrsverksamhet
- klättrar på berg, is, klippa, eller glaciär
- bedriver fallskärmshoppning, drak-, glid-, skärm-, ballong- och segelflygning, bungyjump eller liknande
- bedriver dykning på större djup än 30 meter, ensamdykning, dykning utan ytorganisation eller is-, vrak- eller grottdykning.

14.3 Vistelse utomlands

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte arbetsförmåga som drabbar den försäkrade under vistelse utanför Norden vilken varat mer än tolv månader. Vistelse utanför Norden anses inte avbruten genom tillfälliga uppehåll i Norden för läkarbesök, sjukhusvård, affärer, semester eller dylikt. Lämnar den försäkrade Norden under pågående sjukperiod finns rätt till sjukförsäkringsbelopp och premiebefrielse endast i den mån och för den tid en före avresan företagen läkarundersökning ger underlag för bedömning av den fortsatta arbetsförmågan.

Endast sådant sjukintyg godtas som utfärdats av en av Folksam godkänd läkare.

14.4 Självmord

Innan ett år förflutit från det att försäkringen trädde i kraft gäller försäkringen vid självmord endast om det måste antas att den tagits utan tanke på självmordet.

14.5 Flygning

Försäkring i FolksamPlan gäller vid alla slag av flygning om den försäkrade är passagerare.

Försäkringen omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som inträffar under eller i samband med att den försäkrade är förare eller har annan befattning ombord vid

- militär flygning
- avancerad flygning
- yrkesmässig provflygning
- flygutbildning
- privatflygning utanför Europa
- flygning för flygbolag som inte har koncession i Sverige, Norge, Danmark, Finland eller Island.

14.6 Grov vårdslöshet

Ersättning från försäkring i FolksamPlan kan sättas ned helt eller delvis om den försäkrade drabbas av nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som föranletts av, eller dess följder förvärrats av, att den försäkrade varit grovt vårdslös, till exempel genom påverkan av alkohol, annat berusningsmedel, narkotiska preparat eller dopningspreparat eller genom påverkan av läkemedel, som inte har använts i medicinskt syfte enligt läkares ordination.

Eventuell ersättning kan också sättas ned helt eller delvis om det kan antas att den försäkrade företagit en handling eller underlåtit att handla med vetskap om att handlingen eller underlåtenheten att handla innebar en betydande risk för att den försäkrades skulle drabbas av nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall.

14.7 Krig och politiska oroligheter

Krigstillstånd i Sverige

Vid krigstillstånd i Sverige gäller särskild lagstiftning i fråga om Folksams ansvar och rätt att ta ut tilläggspremie (krigspremie).

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga som drabbar den försäkrade medan krigstillstånd råder i Sverige, om den nedsatta arbetsförmågan kan anses beroende av krigstillståndet. Samma regel gäller om den försäkrade drabbas av nedsatt arbetsförmåga som kan anses följa av krigstillståndet inom ett år efter krigstillståndets upphörande.

Deltagande i krig eller i politiska oroligheter utanför Sverige

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall då den försäkrade deltar i krig, som inte sammanhänger med krigstillstånd i Sverige, krigsliknande händelser eller politiska oroligheter utanför Sverige.

Försäkring i FolksamPlan gäller inte heller för arbetsförmåga eller dödsfall som inträffar inom tolv månader efter sådant deltagande och som kan anses vara beroende av kriget eller oroligheterna.

Deltagande i militärt FN-uppdrag räknas inte som deltagande i krig eller politiska oroligheter.

Vistelse utom Sverige vid krig eller krigsliknande politiska oroligheter

Om den försäkrade vistas i ett land utanför Sverige, där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder utan att den försäkrade själv deltar, gäller följande. Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

Om kriget eller oroligheterna bryter ut medan den försäkrade vistas i området gäller försäkring de första fyra veckorna. Däremot gäller begränsningen genast om den försäkrade beger sig till ett område där krig eller krigsliknande politiska oroligheter råder.

Försäkring gäller inte heller vid nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som inträffar inom tolv månader efter sådan vistelse och som kan anses bero på kriget eller oroligheterna.

14.8 Atomkärnprocess

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som orsakats direkt eller indirekt av atomkärnprocess.

14.9 Terroristhandling

Försäkring i FolksamPlan omfattar inte nedsatt arbetsförmåga eller dödsfall som förorsakats genom spridning av biologiska, kemiska eller nukleära substanser i samband med terroristhandling. Terroristhandling är en handling som inbegriper men inte är begränsad till användning av tvång eller våld och/eller till hot om tvång eller våld av en person eller grupper av personer. Den utförs av någon som antingen handlar ensam, för en organisations eller statsmakts räkning eller i förbindelse med en organisation eller statsmakt. Handlingen begås av politiska, religiösa, ideologiska eller etiska skäl, inklusive avsikten att påverka statsmakt och/eller att framkalla fruktan i allmänheten eller någon del av allmänheten.

15. Övrigt

15.1 Behandling av personuppgifter

Folksam värnar om din personliga integritet och vill att du ska känna dig trygg i hur vi hantarer dina uppgifter. När du ingår ett försäkringsavtal med Folksam behandlar vi dina personuppgifter huvudsakligen för att fullgöra våra åtaganden enligt försäkringsavtalet och för att följa de lagar och regler som gäller för vår verksamhet. Vi behandlar även dina uppgifter när vi har ett berättigat intresse att behandla dina personuppgifter till exempel för att tillhandahålla relevant information och marknadsföring till dig och för att utveckla våra produkter och tjänster. Hur vi behandlar dina personuppgifter beror på vilka produkter du har hos oss.

På [folksam.se/personuppgifter](https://www.folksam.se/personuppgifter) hittar du mer information om hur vi behandlar dina personuppgifter. Där kan du bland annat läsa om vilka personuppgifter vi behandlar, för vilka ändamål vi behandlar personuppgifter, vilka parter vi delar personuppgifter med och hur du utövar dina rättigheter. Du kan även kontakta vår kundservice på 0771 – 950 950.

Skaderegistrering

Folksam använder sig också av ett för försäkringsbranschen gemensamt skadeanmälningsregister (GSR). Detta register innehåller vissa uppgifter om skadan samt uppgift om vem som begärt ersättning och används endast i samband med skadereglering. Det innebär att Folksam får reda på om du tidigare anmält någon skada hos annan försäkringsgivare. Ändamålet med GSR är att tillhandahålla ett underlag till bland annat försäkringsföretag och tjänstepensionsföretag för att identifiera oklara försäkringsfall. Därigenom kan företagen motverka utbetalning av ersättningar som baseras på oriktiga uppgifter. Uppgifterna kan även användas i avidentifierad form för statistiska ändamål.

Personuppgiftsansvarig för GSR är Skadeanmälningsregister (GSR) AB, Box 24171, 104 51 Stockholm. Se gsr.se för mer information om den behandling av uppgifter som förekommer i registret.

15.2 Tillsynsmyndighet

Folksams verksamhet står under tillsyn av Finansinspektionen.

Adress: Box 7821, 103 97 Stockholm

Telefon: 08 – 408 980 00

E-post: finansinspektionen@fi.se

Webb: fi.se

Folksams marknadsföring står under tillsyn av Konsumentverket.

Adress: Konsumentverket/KO, Box 48, 651 02 Karlstad

telefon: 0771–525 525

e-post: konsumentverket@konsumentverket.se

webb: konsumentverket.se

15.3 Motverkande av penningtvätt och finansiering av terrorism

De företag inom Folksamgruppen som omfattas av lagen om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism följer ett strikt regelverk för att förhindra att dess produkter och tjänster utnyttjas för finansiell brottslighet. Försäkringstagare, försäkrad och andra personer relaterade till försäkringsavtalet är skyldiga att förse dessa företag med all nödvändig information och dokumentation med anledning av tillämplig lagstiftning. Berörda företag inom Folksamgruppen har rätt att

- begränsa ett befintligt avtal samt vägra att ingå nytt avtal om förutsättningarna i första stycket inte är uppfyllda eller i de fall misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism föreligger
- avsluta avtalsförhållandet om det på skälig grund kan misstänkas att nyttjandet av Folksams produkter eller tjänster utgör led i penningtvätt eller finansiering av terrorism
- dela information till andra företag inom Folksamgruppen i syfte att upptäcka och motverka penningtvätt och finansiering av terrorism.

15.4 Kontaktuppgifter

Se folksam.se för kontaktuppgifter inom Folksam och för Kundombudsmannen Folksam.

16. Om vi inte skulle komma överens

16.1 Vi vill att du ska vara nöjd

Det är viktigt att det finns en väl fungerande klagomålshantering för att du som kund ska kunna få dina intressen tillgodosedda. En god hantering av klagomål ger Folksam en möjlighet att fånga upp problem samt att vidta förebyggande åtgärder.

Vänd dig först till oss på Folksam

Missförstånd klarar vi ofta upp på ett enkelt sätt. Kontakta därför först den som tagit hand om ditt ärende. Vet du inte vem du ska kontakta kan du prata med vår växel. Berätta vilken typ av ärende det gäller så att du kan kopplas till rätt avdelning.

Kontakta oss

telefon: 0771-950 950

webb: folksam.se

Uppgift om vem som är klagomålsansvarig framgår på folksam.se/klagomal.

Folksams kundombudsman

Om du inte är nöjd med Folksams slutliga beslut, så har du möjlighet att be om omprövning av vår kundombudsman som är oberoende i förhållande till Folksams organisation. Kundombudsmannen prövar de flesta ärenden som gäller försäkring, skador och sparande.

Kundombudsmannen kan göra en opartisk bedömning av ditt ärende och sedan rekommendera Folksam att ändra sitt beslut. Prövningen är självklart kostnadsfri.

Kom ihåg att du måste begära omprövning inom ett år efter Folksams slutliga beslut, och innan preskriptionstiden enligt försäkringsavtalslagen löpt ut.

Om du omfattas av en gruppförsäkring kan det finnas möjlighet att få ärendet prövat av en försäkringskommitté. Vänd dig till Kundombudsmannen för mer information.

Kontakta kundombudsmannen

telefon: 0771-655 253

e-post: kundombudsmannen@folksam.se

webb: folksam.se/klagomal

Om du fortfarande inte är nöjd

Om vi har försökt lösa problemet tillsammans och du fortfarande inte är nöjd med resultatet, finns det ett antal andra möjligheter för dig att få ditt ärende prövat.

Försäkringskommitté

Om du omfattas av en gruppförsäkring kan det finnas möjlighet att få ditt ärende prövat av en försäkringskommitté. Vänd dig till Kundombudsmannen för information om detta förfarande.

Personförsäkringsnämnd

Personförsäkringsnämnden prövar tvister mellan den försäkrade (enskild konsument) och försäkringsföretaget eller tjänstepensionsföretaget i ärenden som rör liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkring, i de fall där det krävs medicinska bedömningar.

Du kan själv begära prövning hos Personförsäkringsnämnden via en särskild blankett som finns hos Svensk Försäkrings Nämnder, Box 24067, 104 50 Stockholm, tel: 08-522 787 20 eller på webb: forsakringsnamnder.se

Allmänna reklamationsnämnden (ARN)

ARN är en statlig myndighet som prövar de flesta tvister om privatpersoners försäkringar, dock inte tvister som rör ett lägre belopp än 3 000 kronor, medicinska bedömningar eller vållandefrågor vid trafikolyckor. ARN prövar inte heller försäkringstvister rörande försäkring som grundar sig på kollektivavtal mellan arbetsmarknadens parter, om avtalet föreskriver ett särskilt tvistelösningsförfarande. Detta sker vanligtvis genom prövning i en partssammansatt nämnd. Fler undantag finns och framgår av ARN:s hemsida.

Anmälan till ARN måste göras inom ett år efter det att du har framfört ditt klagomål till Folksam.

Adress: Box 174, 101 23 Stockholm

telefon: 08-508 860 00

e-post: arn@arn.se

webb: arn.se

Allmän domstol

Du kan få din tvist med Folksam prövad av tingsrätten. Om du har rättsskyddsförsäkring kan den ersätta en del av rättegångskostnaderna.

Konsumenternas försäkringsbyrå

Försäkringsbyrån ger kostnadsfri information och råd i försäkringsfrågor, men prövar inte enskilda försäkringstvister.

Adress: Box 24215, 104 51 Stockholm

telefon: 0200-22 58 00

webb: konsumenternas.se

Kommunal konsumentvägledning

Du kan också få information och råd via din hemkommuns konsumentvägledare.

Konsumentverket

webb: hallakonsument.se

16.2 Vänta inte för länge

Om du väntar för länge med att få din tvist prövad kan du förlora din rätt till ersättning (preskription). Vill du undvika preskription måste du väcka talan vid tingsrätten inom tio år från skadehändelsen/tidpunkten när det förhållande inträffade/inträdde som enligt försäkringsavtalet berättigar till försäkringsersättning eller annat försäkringskydd.

Om den tidpunkten inträffat före den 1 januari 2015 måste du i regel väcka talan inom tre år från det att du fick kännedom om att fordringen kunde göras gällande. Om ett försäkringsavtal berättigar till ersättning för olika ersättningsposter eller olika skador vid olika tidpunkter kan delar av kravet preskriberas enligt äldre bestämmelser och andra delar enligt nya bestämmelser.

Om du som privatperson anmält en skada före preskriptionstidens utgång har du alltid sex månader på dig att väcka talan från det att du fått slutligt besked från Folksam eller Kundombudsmannen.

17. Begrepp

Anmäld lön/arbetsinkomst

Den pensionsmedförande lön/arbetsinkomst som försäkringstagaren anmält till Folksam ligger till grund för beräkning av möjligt försäkringsbelopp.

Med pensionsmedförande lön för anställd menas inkomst av tjänst i anställningen. Med pensionsmedförande lön/arbetsinkomst för ägare till enskild firma, och i rörelsen verksam make och med make likställd sambo, samt för ägare till handelsbolag eller kommanditbolag, menas arbetsinkomst från aktiv näringsverksamhet.

Arbetsoförmåga

Att den försäkrade, enligt Folksams bedömning, på grund av sjukdom eller olycksfallsskada förlorat arbetsförmågan eller fått den nedsatt. Att Försäkringskassan har beviljat den försäkrade sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitetsersättning eller sjukersättning är en viktig, men inte ensamt avgörande, omständighet för Folksams bedömning av rätten till ersättning.

Den som beviljats tjänstledighet för att prova annat arbete (enligt socialförsäkringsbalken) betraktas inte som arbetsoförmögen.

Arvsvinst

Arvsvinst innebär att försäkringen tillförs medel som hänför sig till överskott som uppstår med anledning av att personer i försäkringskollektivet avlider. Eventuell arvsvinst tillförs regelbundet en försäkring som saknar återbetalningsskydd eller där återbetalningsskyddet är begränsat.

Familjegarantitid

Den *tid* utbetalningar sker till förmånstagare efter den försäkrades död, under förutsättning att förmånstagare finns i livet, med avdragen tid för redan utbetald pension samt tid då försäkringen är under uppehåll med utbetalning. Familjegarantitiden kan som längst vara 20 år och som kortast 5 år. Den del av försäkringens värde som avser tiden efter familjegarantitidens slut bortfaller vid dödsfall, vilket bidrar till arvsvinster för andra försäkringar inom försäkringskollektivet.

FolksamPlan

I pensionsplanen anges vilka försäkringar den försäkrade omfattas av. FolksamPlan innehåller en eller flera försäkringar med samma person som försäkrad.

Fond

Samling av värdepapper (portfölj) som ägs av andelsägare.

Fondandel

En andel i en fond. Folksam Fondförsäkring är ägare till de fondandelar som kopplas till varje enskild försäkring och placerar inbetald premie i de fonder den försäkrade väljer.

Fondförsäkring

Pensionsförsäkring med fondförvaltning utan garanterat försäkringsbelopp. Utbetalningsbeloppet bestäms av försäkringens värde vid respektive utbetalningstillfälle.

Fondförvaltning

Försäkringskapitalet placeras i de fonder som den försäkrade väljer och som vid var tidpunkt anvisas av försäkringsgivaren.

Fullt arbetsför

Att den försäkrade inte till någon del uppbär sjuklön, sjukpenning, rehabiliteringspenning, aktivitets- eller sjukersättning, skadelivränta, handikappersättning eller liknande ersättning och inte uppburit sådan ersättning i mer än 14 dagar i en följd under de senaste sex månaderna. I begreppet fullt arbetsför ingår vidare att den försäkrade kan fullgöra sitt vanliga arbete utan några inskränkningar eller särskilda anpassningar på grund av hälsoskäl och inte haft sådana inskränkningar/anpassningar under de senaste sex månaderna.

Den som beviljats tjänstledighet för att prova på annat arbete (enligt socialförsäkringsbalken) betraktas inte som fullt arbetsför. Den som har vilande sjuk- eller aktivitetsersättning eller liknande anses inte vara fullt arbetsför under den tid som ersättning förklarats vilande. För den som inte har förvärvat arbetat de senaste sex månaderna ska en bedömning göras av vad som skulle ha gällt om nuvarande anställning innehaft under perioden.

Företagare

Företagare är

- i enskild firma ägaren samt i rörelsen verksam make och anställda närstående
- i handelsbolag och kommanditbolag samtliga ägare samt anställda närstående
- i aktiebolag anställd som ensam eller tillsammans med närstående äger minst en tredjedel av aktierna i bolaget, samt anställda närstående.

Med make jämställs registrerad partner samt sambo.

Med närstående avses make, registrerad partner, sambo, förälder eller barn till företagare enligt ovan.

Sambo i detta sammanhang är den, som utan att vara gift, sammanbor i ett parförhållande med person som är folkbokförd på samma adress.

Förmånstagare

Förmånstagare är den eller de som utbetalning görs till enligt förmånstagarförordnandet.

Förmånstagarförordnande

Förmånstagarförordnandet fastställer vem som har rätt till utbetalning från försäkringen.

Försäkrad

Försäkrad är den person på vars liv, ålder eller hälsa försäkringen gäller. I FolksamPlan är den anställda eller enskild näringsidkare/delägare i handelsbolag/delägare i kommanditbolag försäkrad.

Försäkringshandlingar

Försäkringsbesked

Försäkringsbesked, som tidigare kallades för försäkringsbrev, innehåller upplysningar om vem som är försäkringstagare, försäkrad och förmånstagare, samt information om försäkringstid och omfattningen av försäkringen. Vid ändring av försäkring framställs nytt försäkringsbesked.

Försäkringsvillkor

Beskriver de ersättningsmoment som kan ingå i försäkringen. De ersättningsmoment som ingår redovisas i försäkringsbeskedet.

Försäkringsföretag

Företag som har tillstånd att bedriva försäkringsverksamhet enligt försäkringsrörelselagen.

Försäkringsgivare

Försäkringsföretag eller tjänstepensionsföretag som fysisk eller juridisk person har tecknat avtal om försäkring med.

Försäkringstagare

Försäkringstagare är den som ingår avtal om försäkring med Folksam och som är ägare till försäkringen. Övergår äganderätten till annan, betraktas denne därefter som försäkringstagare.

Vid arbetsgivarägd tjänstepensionsförsäkring är den försäkrades arbetsgivare försäkringstagare. Vid privatägd tjänstepensionsförsäkring är den försäkrade försäkringstagare. Vid försäkring där den försäkrade är enskild näringsidkare/delägare i handelsbolag/delägare i kommanditbolag är den försäkrade alltid försäkringstagare.

Försäkringstid

Försäkringstiden är den tid som försäkringen gäller. Utbetalningstiden ingår i försäkringstiden.

Hälsoprövning

Hälsoprövning innebär att den försäkrade till Folksam ska lämna en hälsodeklaration eller inkomma med liknande handling.

Höjningsrätt

Rätt att utan hälsoprövning höja försäkringsbeloppet.

Inlösenvärde

Inlösenvärdet i en fond är antalet fondandelar multiplicerat med fondens pris per andel vid inlösentillfället.

Inträdesdag

Den dag från och med vilken den försäkrade, enligt försäkringstagarens anmälan till Folksam, ska omfattas av försäkringen.

Kollektiv konsolideringsgrad

Nyckeltal som beskriver kvoten mellan ett ömsesidigt försäkringsföretags eller tjänstepensionsföretags tillgångar och garanterade utfästelser samt preliminärt fördelat överskott.

Olycksfallsskada

Kroppsskada som den försäkrade drabbas av genom oförutsedd, plötslig yttre händelse och som leder till sjukvårdskontakt och behandling av legitimerad läkare. Psykiska besvär betraktas inte som kroppsskada.

Med olycksfallsskada jämföras kroppsskada som orsakats av solsting, värmeslag och förfrysning.

Prisbasbelopp

Belopp som grundar sig på prisutvecklingen i samhället (konsumentprisindex) och som varje år bestäms av regeringen. Prisbasbeloppet räknas fram enligt 2 kap 7 § socialförsäkringsbalken.

Privat pensionsförsäkring

Pensionsförsäkring för enskild näringsidkare/delägare i handelsbolag/delägare i kommanditbolag som ägs och betalas av en privatperson.

Riskskydd

Riskskydd i FolksamPlan kan bestå av sjukförsäkring, premiebefrielseförsäkring och försäkring för familjepension.

Sjukdom

Sjukdom anses ha visat sig den dag första sjukvårdskontakt togs med anledning av ifrågavarande sjukdom eller symptom på sjukdom. Med sjukdom jämföras isolering som smittbärare enligt myndighets föreskrift.

Sjukperiod

Den tid under vilken nedsatt arbetsförmåga varar utan avbrott under försäkringstiden.

Tjänstepensionsföretag

Företag som har tillstånd att bedriva tjänstepensionsverksamhet enligt lagen om tjänstepensionsföretag.

Tjänstepensionsförsäkring

Arbetsgivarägd eller privatägd pensionsförsäkring som har samband med tjänst och som den försäkrades arbetsgivare åtagit sig att betala samtliga premier för.

Traditionell försäkring

Pensionsförsäkring med traditionell förvaltning och ett garanterat försäkringsbelopp.

Traditionell förvaltning

Förvaltningsform som innebär att försäkringsföretaget eller tjänstepensionsföretaget bestämmer hur försäkringskapitalet ska placeras.

Uppskovstid

Tiden från tecknandet av försäkring till tidpunkten för utbetalning/utbetalningens början.

Årsdag

Det datum varje år då ett eller flera år gått sedan försäkringens ikraftträdande.

Regler för Folksams fondportföljer

Folksam erbjuder sex olika fondportföljer, anpassade för olika livssituationer och riskpreferenser.

Folksams tre pensionsportföljer, Folksam Pension, är tänkta att fungera för pensionssparande och innehåller både risknedtrappning och rebalansering.

Folksams tre sparportföljer, Folksam Sparande, är tänkta att fungera för annat sparande än pensionssparande och innehåller rebalansering.

Risknedtrappning och rebalansering beskrivs närmare nedan.

Folksams fondportföljer är helt valfria och den som är placeringsberättigad i försäkringen kan lätt byta till och från en av Folksams fondportföljer. Ett byte från Folksams fondportfölj kan göras till någon av Folksams andra fondportföljer eller till ett eget fondval. Det är också möjligt att utöver en placering i en av Folksams fondportföljer även kombinera med egna fondval. För fondval som görs utanför Folksams fondportföljer ingår inte risknedtrappning och rebalansering.

Folksams fondportföljer kan användas av Folksam för placering av premie för det fall den som är placeringsberättigad i försäkringen inte gjort ett eget val, som s.k. entréfond.

Alla fonder som fondportföljerna består av finns i Folksams guidade fondutbud och uppfyller våra krav på hållbarhet.

Aktuellt innehav i respektive av Folksams fondportföljer finns beskrivet på Folksam.se under *Vårt fondutbud*.

Rebalansering och eventuell risknedtrappning som gäller för fondportföljerna tillämpas enbart så länge den försäkrade lever. Se nedan under rubriken *Fondportföljen upphör vid den försäkrades dödsfall*.

Rebalansering

Folksams fondportföljer är skraddarsydd för olika risknivåer och rebalanseras årligen i anslutning till den försäkrades födelsedag. Med rebalansering menas att fondportföljens fördelning mellan de olika aktie- och räntefonderna som ingår i fondportföljen återställs en gång per år till den i förväg bestämda fördelningen. Rebalansering innebär att andelar i den eller de fonder i en specifik fondportfölj, som i jämförelse med övriga fonder i samma portfölj har haft en mer positiv värdeutveckling, säljs av för att köpa andelar i de fonderna i portföljen, vars värdeutveckling i jämförelse har varit mindre positiv. På så sätt bibehålls den risknivå som respektive Folksams fondportfölj är avsedd att uppnå. Rebalansering görs oavsett om den samlade fondportföljen har gått upp eller ned i värde och omfattar alla fonder som ingår i fondportföljen, dvs oavsett om en enskild fond har ökat eller minskat i värde. Exempel på hur rebalansering görs: Om någon eller några aktiefonder i en specifik fondportfölj har gått ner i värde, och en räntefond i samma portfölj haft en mer positiv värdeutveckling än aktiefonderna, så kommer andelar i räntefonden att säljas av för att investera i aktiefonderna, för att återställa den förutbestämda fördelningen mellan fonderna i fondportföljen. Rebalansering görs under hela försäkringstiden, dvs både före försäkringen börjar utbetalas och under utbetalningstiden.

Folksams fondportföljer är avsedda för en längre tids investering och utan rebalansering skulle den avsedda risknivån i fondportföljen förändras över tid. Syftet med att återställa fördelningen mellan fonderna är att uppnå riskspridning och jämna ut värdesvängningar i Folksams fondportföljer. Folksam garanterar inte att fondportföljerna får den värdeutveckling som eftersträvas.

Risknedtrappning

En viss tid innan utbetalningstidpunkten påbörjas risknedtrappningen för att minska exponering mot marknadsvolatilitet. Risknedtrappningen görs med utgångspunkt i begärt utbetalningsdatum och sker i anslutning till den försäkrades födelsedag. Risknedtrappning gäller enbart i Folksam Pension fondportföljer.

Från den tidpunkt när risknedtrappning påbörjas, minskas andelen aktiefonder i fondportföljen årligen fram till utbetalningsdatum och ersätts med räntefonder. Andelen aktiefonder och räntefonder stannar på en förutbestämd procentuell andel vid utbetalningstidpunkten. Hur långt innan utbetalningstidpunkten risknedtrappningen påbörjas och vilken andel aktiefonder som är minimum skiljer mellan de olika Folksam Pension fondportföljerna.

Risknedtrappningen beräknas utifrån utbetalningsdatum även om sparandet i Folksam Pension fondportfölj påbörjas efter den tidpunkt då risknedtrappningen enligt den aktuella fondportföljen skulle ha påbörjats. Folksam Pension fondportfölj kommer då bestå av en större andel räntefonder redan vid tecknandet av försäkringen. Till exempel gäller för fondportföljen Folksam Pension 100 att den innan risknedtrappningen börjar består av 100 % aktiefonder. Risknedtrappningen i den portföljen påbörjas 10 år före utbetalningsdatum och aktiedelen sjunker med 5 % per år. Om sparandet i Folksam Pension 100 påbörjas när det är 8 år kvar till utbetalning kommer aktiedelen att redan när försäkringen tecknas vara risknedtrappad till 90 % och 10 % utgörs av räntefonder.

Om utbetalningstidpunkten i fondförsäkringen tidigareläggs eller skjuts upp så anpassas risknivån utifrån den förutbestämda fördelning mellan fonder som ska gälla utifrån den ändrade utbetalningstidpunkten. Anpassningen av risknivån sker vid den försäkrades nästa födelsedag efter ändringen. Detta medför att om utbetalning tidigareläggs kan utbetalning påbörjas innan risknivån har anpassats till den nya utbetalningstidpunkten. Till exempel om det är mer än tio år kvar till utbetalningstidpunkten gäller för Folksam Pension 100 att fondportföljen består av 100 % aktiefonder. Om utbetalningstidpunkten då tidigareläggs så att försäkringen börjar utbetalas genast, ändras fördelningen mellan aktiefonder och räntefonder vid den försäkrades nästa födelsedag efter utbetalningens start. Ändringen görs till 50 % aktiefonder och 50 % räntefonder, dvs till den förutbestämda fördelning som annars skulle gällt från utbetalningstidpunkten. Om utbetalningstidpunkten i fondförsäkringen senareläggs så sker vid den försäkrades nästa födelsedag efter ändringen en anpassning till den förutbestämda fördelning mellan fonder som ska gälla, med hänsyn tagen till den tid som efter ändringen kvarstår till utbetalningstidpunkten.

Vid byte mellan fondportföljer kommer fördelningen mellan aktie- och räntefonder, och därmed även risknivån, att anpassas till den risknedtrappning som gäller för den nya fondportföljen med hänsyn tagen till den valda utbetalningstidpunkten. Anpassningen av risknivån sker i dessa fall vid bytet av fondportfölj. En annan fondportfölj medför en högre eller lägre risk.

Folksam Pension fondportföljer

Rebalansering sker årligen med utgångspunkt i den försäkrades födelsedag i alla Folksam Pension fondportföljer.

Folksam Pension 100 – Innehåller 100 % aktiefonder och syftar till att ha en högre risk än övriga Folksam Pension fondportföljer. Risknedtrappning påbörjas 10 år innan utbetalningen av försäkringen och aktiedelen sjunker med 5 % årligen fram till utbetalningsdatum och stannar på 50 % aktiefonder och 50 % räntefonder.

Folksam Pension 75 – Innehåller 75 % aktiefonder och 25 % räntefonder och syftar till att ha en lägre risk än Folksam Pension 100 men en högre risk än Folksam Pension 50. Risknedtrappning påbörjas 7 år innan utbetalningen av försäkringen. Aktiedelen sjunker med 5 % årligen fram till utbetalningsdatum och stannar på 40 % aktiefonder och 60% räntefonder.

Folksam Pension 50 – Innehåller 50% aktiefonder och 50 % räntefonder och syftar till att ha en lägre risk än övriga Folksam Pension fondportföljer. Risknedtrappning påbörjas 4 år innan utbetalningen av försäkringen. Aktiedelen sjunker med 5 % årligen fram till utbetalningsdatum och stannar på 30 % aktiefonder och 70 % räntefonder.

Folksam Sparande fondportföljer

För kunder som fokuserar på sparande och investeringar erbjuder Folksam tre portföljer med olika risknivå som rebalanseras årligen i enlighet med reglerna som beskrivits ovan under *Rebalansering*.

Folksam Sparande 100 – Innehåller 100 % aktiefonder och syftar till att ha en högre risk än övriga Folksam Sparande fondportföljer.

Folksam Sparande 75 – Innehåller 75 % aktiefonder och 25 % räntefonder och syftar till att ha en lägre risk än Folksam Sparande 100 men en högre risk än Folksam Sparande 50.

Folksam Sparande 50 – Innehåller 50 % aktiefonder och 50 % räntefonder och syftar till att ha en lägre risk än övriga Folksam Sparande fondportföljer.

Folksam ändrar fondfördelning vid rebalansering och risknedtrappning

Om den som är placeringsberättigad i försäkringen väljer att placera i en av Folksams fondportföljer innebär det att Folksam kommer att ändra fördelningen av fonder i försäkringen i enlighet med reglerna om rebalansering och risknedtrappning som beskrivits ovan. Folksam kommer genomföra rebalansering och risknedtrappning oavsett marknadshändelser, dvs oavsett om värdet på Folksams fondportfölj eller de fonder som ingår i denna har gått upp eller ned. Den placeringsberättigade ansvarar själv för värdeutvecklingen efter placeringen i Folksams fondportfölj.

Historisk avkastning är ingen garanti för framtida avkastning. De premier som placeras i försäkringen kan både öka och minska i värde och det är inte säkert att försäkringstagaren får tillbaka hela det insatta kapitalet.

Förändring av fondportföljerna Folksam Pension och Folksam Sparande

Folksam beslutar om vilka fonder som vid var tid ska ingå i respektive fondportfölj och fördelningen mellan dessa. Folksam kan även i övrigt ändra förutsättningarna för rebalansering mellan fonderna, och för risknedtrappning.

Upphörande av rebalansering och risknedtrappning

Om den placeringsberättigade byter från Folksams fondportfölj till någon eller några fonder inom ramen för Folksams övriga fondutbud utanför Folksams fondportföljer, så kommer Folksam för den del av kapitalet som är placerat utanför Folksams fondportföljer inte att ändra fördelningen av fonder genom rebalansering eller risknedtrappning.

Folksam har rätt att för Folksams fondportföljer när som helst upphöra med rebalansering och/eller risknedtrappning samt rätt att sluta tillhandahålla fondportföljerna. Ändringen träder ikraft 30 dagar efter det att Folksam informerat om ändringen. Kapitalet kommer då att ligga kvar, och nya premier kommer att placeras med den fördelning av aktie- respektive räntefonder som gällde vid den tidpunkt som Folksam upphörde med rebalansering och/eller risknedtrappning, eller slutade tillhandahålla fondportföljerna, tills den som är placeringsberättigad i försäkringen gjort ett eget val. Ytterligare rebalansering och risknedtrappning kommer inte att göras efter detta.

Fondportföljen upphör vid den försäkrades dödsfall

Om den försäkrade avlider och återbetalningsskydd ska utbetalas upphör Folksams fondportfölj med konsekvensen att Folksam inte gör någon ytterligare rebalansering eller risknedtrappning avseende fonderna i försäkringen. Det innebär att fördelningen mellan de fonder som försäkringskapitalet är placerat i vid tidpunkten för dödsfallet ligger fast och inte kommer att förändras av Folksam. En förändring av fondfördelningen måste då göras av den placeringsberättigade, i enlighet med vad som regleras i försäkringsvillkoren. Vid ett förmånstagarförvärv övergår rätten att ändra fördelningen av försäkringskapitalet mellan fonder samt att byta fonder till förmånstagaren.